

Yrd. Doç. Dr. Mert NAMLI*

Makale Gönderim Tarihi: 19 Kasım 2016

Makale Kabul Tarihi: 25 Kasım 2016

İş Uyuşmazlıkları ve İstinaf

Öz

20.07.2016 tarihinde Türk Medenî Yargı Sistemi'nde istinaf kanun yolu, fiilen uygulamaya başlamıştır. İstinafin fiilen uygulanmaya başlaması, âdil yargılanma hakkı bakımından önemli bir kazançtır. Bununla birlikte yeni bir kanun yolu, önemli sorun ve belirsizlikleri de beraberinde getirmektedir. Bu makalenin temel amacı, istinaf kanun yolunun genel olarak tanıtılması ve özellikle de iş yargısı bakımından etki ve sonuçlarının tespitidir. Bu çerçe-

de makalede, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresi, hangi kararlara karşı istinaf yoluna başvurulacağı, istinafa başvuru süresi, istinafa başvuru usulü, istinaf sebepleri, istinaf yargılaması ve istinaf incelemesi sonucunda verilebilecek kararlar ele alınacaktır. Tüm bu incelemelerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve İş Mahkemeleri Kanunu esas alınacak, İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı Taslağı'nın ilgili hükümleri de irdelenecektir.

Anahtar Sözcükler:

İstinaf, iş uyuşmazlıkları, iş yargısı.

Labour Conflicts and Appeal

Abstract

In Turkish Civil Procedure System, Court of Appeals has begun implemented actually on 20.07.2016. The initiation of the appeal is an important gain in terms of the right to fair trial. However, appeal system brings significant problems and uncertainties with it. In this study, it is aimed to introduce generally the appeal and especially to determine the effect and consequences of labour jurisdiction. Within this framework, judicial circles of

regional courts of justice, decisions that can be resort to the court of appeal, application period, application procedure, reasons for application, decisions to be given as a result of appeal judgment and appeal examination will be examined in this study. All these examinations will be based on the Code of Civil Procedure and the Code of Labor Courts and the relevant provisions of the Draft of the Code of Labor Courts will also be examined.

Keywords:

Appeal, labour conflicts, labour jurisdiction.

*İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı
mnamli@istanbul.edu.tr

Giriş

26.09.2004 tarih ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun¹ ile medenî yargıdaki kanun yolu sistemimizde istinaf ihdas edilmiş olsa da, çeşitli sebeplerden ötürü bölge adliye mahkemeleri bir türlü faaliyete geçirilememiştir. Nihâyet uzun bir sürenin sonunda Adalet Bakanlığı 07.11.2015 tarihli kararında, bölge adliye mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinde tüm yurttan göreve başlayacağını bildirmiştir². Böylece 20.07.2016 tarihinden itibaren, Türk Hukuku'nda medenî yargıda üç dereceli sisteme geçilmiştir.

5235 sayılı Kanun ile medenî yargıda istinaf kanun yolunun ihdas edilmesi, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda (İş Mah. K.)³ da değişiklik yapılmasını gerektirmiştir. Bu ihtiyaç, 02.03.2005 tarih ve 5308 sayılı Kanun⁴ ile giderilmiş ve bu Kanun ile İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8. maddesi istinaf esas alınarak değiştirilmiştir.

Bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinin yanı sıra, bilindiği üzere Adalet Bakanlığı, iş yargısı reformu üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Bu bağlamda hazırlanan İş Mahkemeleri Kanunu Tasarısı Taslağı (Taslak), 23.03.2016 tarihinde görüşe sunulmuştur.

Bu çalışmada her şeyden önce, istinaf kanun yolunun tanıtılması amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde ise özellikle iş yargısı ele alınacak ve istinaf kanun yolunun iş yargısı bakımından yansımaları ve karşılaşılabilecek olası sorunlardan bazıları incelenecektir. Bu genel perspektif içinde ise, temel eksen 12.01.2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun(HMK)⁵ hükümleri olmakla birlikte, hem İş Mahkemeleri Kanunu hem de Taslak'ın ilgili hükümleri de irdelenecektir.

1 RG., 07.10.2004, S. 25606.

2 RG., 07.11.2015, S. 29525.

3 RG., 30.01.1950, S. 7424.

4 RG., 18.03.2005, S. 25759.

5 RG., 04.02.2011, S. 27836.

I. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Kabul Edilen İstinafın Temel Özellikleri

Türk Hukuku'nda genel olarak kabul edildiği üzere kanun yolları, ilk derece mahkemelerinin nihâi kararlarına karşı başvurulabilen, aktarıcı ve erteleyici etkileri haiz hukukî çârelerdir⁶. Buna göre, bir hukukî çârenin "kanun yolu" olarak nitelendirilebilmesi, o hukukî çârenin, aktarıcı etki ile erteleyici etkinin ikisini birden bünyesinde barındırmasına bağlıdır.

Erteleyici ve aktarıcı etkiden ne anlaşılması gerektiği hususunda HMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte doktrinde genel olarak erteleyici etki, "şeklî anlamda kesinleşmenin önlenmesi" olarak tanımlanmaktadır⁷. Aktarıcı etki ise yine doktrinde genel olarak, "uyuşmazlığın bir üst derece mahkemeye intikal ettirilmesi" olarak kabul edilmektedir⁸.

Yukarıdaki iki etki bakımından istinaf kanun yolu değerlendirildiğinde, bir yandan istinaf tale-

6 Alangoya, Yavuz/Yıldırım, M. Kamil/Deren-Yıldırım, Nevhis Medenî Usûl Hukuku Esasları, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2009, s. 445; Deren-Yıldırım, Nevhis, "Kanun Yollarına Dair Bazı Düşünceler", Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı VI, s. 8; Kanun yolları, s. 8; Karslı, Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku Ders Kitabı. 3. Bası, Alternatif Yayınları, İstanbul 2012, s. 774-775; Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s. 738.

7 Üstündağ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku-Kanun yolları ve Tahkim. 3. Bası, İÜHF Yayınları İstanbul 1977, s. 129; s. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 445; Sungurtekin, Meral, "Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi", YD, 1990, S. 16, s. 476 dnot 20; Arslan, Ramazan, Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara 1977, s. 10 dnot 8.

8 Bilge, Necip, Medenî Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, AÜHF Yayınları, Ankara 1973, s. 7; Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 445; Üstündağ, s. 816; Arslan, s. 9; Özbek, Selçuk, "HUMK m. 427'deki Kesinlik Sınırının Temyiz Kanun Yolunun Amacı Bakımından Değerlendirilmesi ve Anayasa Mahkemesinin 20.1.1986 Tarihli Kararı", Hukuk Araştırmaları, 1987/2, s. 62; Yıldırım, M. Kamil, Hukuk Devletin Gereği: İstinaf. Nesil Matbaacılık, İstanbul 2000, s. 41-42; Sungurtekin, s. 475.

binde bulunulması ile ilk derece mahkemesi kararının şekli anlamda kesinleşmesi önlenmiş olacaktır. Diğer yandan ise, istinaf talebi sonucunda uyuşmazlık, bir üst derece mahkeme olan bölge adliye mahkemesine intikal edecektir. Hâl böyle olunca her iki etkiyi de içinde barındırması itibariyle, istinaf bir kanun yoludur.

Kanun yolları, “geri almaya yönelik kanun yolları” (*voies de rétraction*) ve “düzeltmeye yönelik kanun yolları” (*voies de réformation*) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Buna göre geri almaya yönelik kanun yolları, bir nihaî kararın, o davada kararı veren mahkeme tarafından gözden geçirilmesini ve bunun sonucunda ilk kararın geri alınarak yeni bir karar verilmesini sağlamaktadır⁹. Düzeltmeye yönelik kanun yolları ise, bir mahkemenin verdiği kararın bir üst mahkeme tarafından denetlenmesini, böylelikle ilk kararın bu üst derece mahkeme tarafından düzeltilmesini amaçlamaktadırlar¹⁰. Bir kanun yolunun düzeltmeye yönelik kanun yolu olarak nitelendirilebilmesi için talebi inceleyen üst derece mahkemesinin davayı esaslan inceleme, yani vakıa denetimi yapma yetkisinin bulunması gerekmektedir¹¹. Aşağıda da üzerinde duracağımız gibi, istinaf başvurusu üzerine bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararı üzerinde vakıa ve hukukî denetim yapabilecek ve bunun sonucunda ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak yeni bir karar verebilecektir. Bu bağlamda istinaf, düzeltmeye yönelik bir kanun yoludur.

Kanun yolları, bir başka sınıflandırmaya göre, “olağan-olağanüstü” olmak üzere ikiye ayrılabilir. Bu sınıflandırmada farklı kriterler kullanılsa da¹², ağırlıklı olarak kabul edildiği üzere, henüz

şekli anlamda kesinleşmemiş bir karara karşı başvurulabilen kanun yolları “olağan” olarak nitelendirilirken, şekli anlamda kesinleşmiş kararlara başvurulabilen kanun yolları ise “olağanüstü kanun yolları” olarak adlandırılmaktadır¹³. HMK m. 341/1 uyarınca ilk derece mahkemelerinden verilen nihaî kararlara karşı bu yola başvurulabilmesi itibariyle, istinaf bir “olağan kanun yolu”dur¹⁴.

İstinaf kanun yolunu benimseyen hukuk düzenleri bakımından bir inceleme yapıldığında, istinaf kanun yolu, “tam istinaf – sınırlı istinaf” olmak üzere ikiye ayrılabilir¹⁵. Tam istinafı benimseyen sistemlerde, istinaf yargılaması tamamen yeni bir usûl kesiti olarak kabul edilmektedir¹⁶. Bu sistemde istinaf yeni bir usûl kesiti olduğuna göre, taraf-

düzenleme bulunmadığı sürece herkese ve her türlü karara karşı başvurulabilecek kanun yolları “olağan”, ancak kanunda belirlenen kişiler tarafından, kanunda belirlenen kararlara karşı, kanunda belirlenen şartlar dâhilinde başvurulabilen kanun yolları ise “olağanüstü kanun yolları” şeklinde nitelendirilmektedir. İsviçre Hukuku’nda bir görüş uyarınca bu ayırım, hakkında bu yola başvurulabilen kararın “şekli anlamda kesinleşip kesinleşmediği”ne göre yapılacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mert Namlı, Türk ve Fransız Medenî Usûl Hukuku’nda Yargılamanın Yenilenmesi, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 70-75.

13 Berki, Şakir, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Ankara 1958, s. 147; Bilge, s. 16; Bilge, Necip/Önen, Ergun, Medenî Yargılama Hukuku, 3. Bası, AÜHF Yayınları, Ankara 1978, s. 641; Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, c. VI, 6. Bası, Demir-Demir Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 4484-4485; Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder, Medenî Usul Hukuku, 23. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 587; Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 739-740; Sungurtekin, s. 477.

14 Yılmaz, Ejder, İstinaf, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 58; Öztekin, Selçuk, “Adalet Bakanlığı Üst Mahkemeler Hukuk Komisyonu Tarafından Hazırlanmış Olan Üst Mahkemeler Tasarısı”, Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, s. 105.

15 Bu ayırım “geniş istinaf – dar istinaf” şeklinde de gerçekleştirilmektedir. Bu yönde bkz. Akkaya, Tolga, Medenî Usul Hukukunda İstinaf, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 96.

16 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Deren-Yıldırım, Nevhis, “Teksif İlkesi Açısından İstinaf”. İstinaf Mahkemeleri Uluslar arası Toplantı(7-8.03.2003), s. 268; Deren-Yıldırım, Kanun Yolları, s. 10; Hohl, Fabienne, Procédure Civile, v. II, Staempfli, Bern 2002, s. 405; Akkaya, s. 97; Meraklı Yayla, Deniz, Medenî Usul Hukuku’nda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 21; Albayrak, Adem, Hukukta İstinaf Uygulaması, 2. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2016, s.7.

9 Cuhe, Paul/Vincent, Jean, Précis De Procédure Civile, 13. Éd., Dalloz, Paris 1963, s. 476; Guinchard, Serge/Ferrand, Frédérique, Procédure Civile: Droit Interne et Droit Communautaire. 28. Éd., Dalloz, Paris 2006, s. 1144; Cadiet, Loic/Jeuland, Emmanuel, Droit Judiciaire Privé, 5. Éd., Litec, Paris 2006, s. 500; Héron, Jacques/Le Bars, Thierry, Droit Judiciaire Privé, 3. Éd., Montchristien, Paris 2006, s. 525.

10 Cuhe/Vincent, s. 476-477.; Héron/Le Bars, s. 525.

11 Guinchard/Ferrand, s. 1144; Cadiet/Jeuland, s. 500-501; Julien, Pierre/Fricero, Natalie, Droit Judiciaire Privé, 2. Éd., LGDJ, Paris 2003, s. 362.

12 Örneğin Fransız Hukuku’nda aksine kanunda bir

lar, ilk derece mahkemesi önünde toplanan dava malzemesini tamamlayıp yenileyebilmektedirler¹⁷. Böylece tam istinafta istinaf mahkemesi, tarafların yeni vakia ve delil ileri sürebildikleri bir olay mahkemesine bürünmektedir¹⁸.

Sınırlı istinafta ise istinaf mahkemesinin temel işlevi, ilk derece mahkemesinin kararının denetimidir¹⁹. Bu sistemde taraflar, istinaf yargılamasında kural olarak yeni dava malzemesi ileri süremekte, ayrıca istinaf yargılaması da taraflarca ileri sürülen sebepler ile sınırlı olarak gerçekleştirilmektedir²⁰. Bir başka anlatımla dar istinafta, dava malzemesinin toplanması işi asıl olarak ilk derece yargılamasına aittir ve bu nedenle de, istinaf derecesinde dava malzemesi kural olarak toplanmayacaktır²¹. Burada istinaf mahkemesi, ilk derece mahkemesinin verdiği kararı usûlden ve esastan incelemekte; ilk derece yargılamasındaki hata veya eksiklikleri tamamlamak suretiyle ilk derece mahkemesinin verdiği kararı düzeltmeyi amaçlamaktadır²².

Türk Hukuku'nda kabul edilen istinaf yolu incelendiğinde, HMK m. 355'e göre istinaf incelemesi, kamu düzenine aykırılık dışında taraflarca ileri sürülen istinaf sebepleriyle sınırlı olarak gerçekleştirilecektir. Ayrıca HMK m. 357'de istinaf yargılamasında yapılamayacak işlemler düzenlenmektedir ki burada kanun koyucu, diğer işlemlerin yanında, bazı istisnalar haricinde yeni vakia ve delil getirilmesini kural olarak yasaklamıştır. Tüm bunlar HMK m. 341-360 arasında düzenlenen istinafın, bu ayırım bakımından "sınırlı istinaf" olarak nitelendirilebileceğini ortaya koymaktadır²³.

Türk Hukuku'nda kabul edilen istinafın temel

özellikleri bir arada değerlendirildiğinde, istinaf kanun yolunun öncelikli amacı, ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararı denetlemek ve gerekirse yeniden bir yargılama yapmak suretiyle yeniden karar vermektir. Bu çerçevede ilk derece yargılaması ve mahkemenin kararı hem maddî hem de hukukî bakımdan denetlenecek; bir yandan ilk derece mahkemesinin vakia ve delillere ilişkin değerlendirmesiyle hukukî değerlendirmesi gözden geçirilecek, diğer yandan ise ilk derece yargılamasındaki usûlî hata ve eksiklikler de kontrol edilecektir.

II. İstinafın Zaman Bakımından Uygulama Alanı

Bölge adliye mahkemeleri 20.07.2016 tarihi itibarıyla faaliyete geçmiş olmalarına rağmen, istinaf kanun yolunun zaman bakımından hangi kararlar hakkında uygulama alanı bulacağı, özellikle hâlihazırda verilen kararların akıbetinin ne olacağı tereddütlere yol açabilecektir.

HMK'nın geçici 3/2 maddesi, konuyla ilgili olarak şu düzenlemeyi içermektedir:

"Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacaktır."

Yukarıda yer alan düzenleme uyarınca, doktrinde haklı olarak, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçtiği tarihten (20.07.2016) önce, ilk derece mahkemesi bir karar vermiş ve bu karara karşı da temyiz yoluna başvurulmuşsa, artık 20.07.2016'dan sonra da bu karar bakımından eski kanun yolu sisteminin uygulanacağı kabul edilmekteydi²⁴.

01.07.2016 tarih ve 6723 sayılı Kanun²⁵ ile, HMK

17 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508

18 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Akkaya, s. 97.

19 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Deren-Yıldırım, İstinaf, s. 268; Hohl, s. 405; Akkaya, s. 100; Albayrak, s. 8.

20 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Deren-Yıldırım, İstinaf, s. 269; Hohl, s. 405; Meraklı Yayla, s. 21.

21 Deren-Yıldırım, İstinaf, s. 269; Akkaya, s. 100

22 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Akkaya, s. 100.

23 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Yılmaz, İstinaf, s. 56; Akkaya, s. 103-104.

24 Özekes, Muhammet, 100 Soruda Medenî Usûl Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi: İstinaf ve Temyiz, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 61-62.
25 RG., 23.07.2016, S. 29779.

Geçici Madde 3/2'deki "aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan" ibaresi "verilen" şeklinde değiştirilmiştir. Hâl böyle olunca, istinafa ilişkin düzenlemelerin zaman itibarıyla uygulanması hususunda, "ilk derece mahkemesinin nihaî kararını verdiği tarih" kıstas olarak benimsenecektir. Buna göre, ilk derece mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinden önce verdikleri nihaî kararlar bakımından eski kanun yolu sistemi uygulanmaya devam edecektir. Örneğin ilk derece mahkemesi 20.07.2016 tarihinden önce bir karar vermiş olup henüz bu karara karşı kanun yoluna başvurulmamış ise, bölge adliye mahkemeleri faaliyete geçmesine rağmen, bu karara karşı da eski kanun yolu sistemine göre kanun yolu başvurusu yapılacaktır²⁶. Buna karşılık ilk derece mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinden itibaren verdikleri nihaî kararlar hakkında istinaf talebinde bulunulması gerekmektedir.

İstinafın zaman bakımından uygulama alanı belirlenirken İş Mah.K. Geçici 1. madde de gözönünde bulundurulmalıdır. Söz konusu maddeye göre, bölge adliye mahkemelerinin, göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları, kesinleşinceye kadar Yargıtay tarafından sonuçlandırılacak olup, bu kararlar hakkında İş Mahkemeleri Kanunu'nun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyize ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Bu hükümler çerçevesinde ilk olarak, iş mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinden önce vermiş oldukları kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamayacağı tespit edilebilecektir. İş mahkemeleri tarafından 20.07.2016 tarihinden önce verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilecektir. İş mahkemesi tarafından 20.07.2016 tarihinden önce verilen bir karara karşı temyiz yoluna başvurulması üzerine, bu kararın bozulması halinde, dosya kararı veren iş mahkemesine gönderilecektir. Bu noktada bozma kararı üzerine iş mahkemesinin vereceği yeni karara karşı hangi yola başvurulacağı tered-

düt yaratabilecektir. Bu noktada İş Mah. K. Geçici 1. maddede, "bölge adliye mahkemelerinin, göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında yapılan temyiz başvuruları, kesinleşinceye kadar Yargıtay tarafından sonuçlandırılacağı" düzenlenmiştir. Hâl böyle olunca, bozma kararı üzerine iş mahkemesinin vereceği yeni karara karşı da istinaf yoluna değil, temyiz yoluna başvurmak gerekmektedir²⁷.

III. Bölge Adliye Mahkemelerinin Yargı Çevresi

5235 sayılı Kanunun geçici 2. maddesine göre, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç iki yıl içinde (01.06.2007'ye kadar) bölge adliye mahkemelerinin kurulması gerekmektedir. Bu zorunluluğun yerine getirilmesi amacıyla 22.05.2007 tarihinde Adalet Bakanlığı, dokuz adet bölge adliye mahkemesi kurulduğunu²⁸, ancak bunların hangi tarihte faaliyete geçeceğinin gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra bildirileceğini açıklamıştır.

5235 sayılı Kanun'un 25. maddesi çerçevesinde, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) olumlu görüş kararı ve Adalet Bakanı'nın 13.06.2011 tarihli oluru ile altı yerde daha bölge adliye mahkemesi kurulmasına karar verilmiştir²⁹.

Bu gelişmeler ışığında 15 ilde bölge adliye mahkemesinin faaliyete geçeceği beklenir iken, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 29.02.2016 tarih ve 53 no'lu kararı ile, 20.07.2016 tarihinde faaliyete geçecek bölge adliye mahkemesi sayısı 7'ye düşürülmüştür. Bu kararda, bölge adliye mahkemelerinin ilk etapta her coğrafi bölgede bir tane olmak üzere, Ankara, Antalya, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun il merkezlerinde faaliyete geçeceği açıklanmıştır.

26 6723 Sayılı Kanun ile HMK Geçici Madde 3/2'ye eklenen cümleye göre, ilk derece mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinden önce verdikleri nihaî kararlara karşı yapılan temyiz başvuruları, bölge adliye mahkemelerine gönderilemeyecektir.

27 Kuru, Baki, İstinafa Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, Legal Yayınları, İstanbul 2016, s. 878, dnot 43.

28 Burada, dokuz bölge adliye mahkemesinin kurulacağı iller, Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya ve Samsun olarak belirlenmiştir.

29 Bu altı il, Antalya, Gaziantep, Kayseri, Sakarya, Trabzon ve Van'dır.

Önceki bölümde de üzerinde durduğumuz gibi istinaf, ilk derece mahkemesince verilen karar üzerinde hem vakıa hem de hukukî denetim yapılacak bir kanun yoludur. İstinaf kanun yolunun bu özelliği gözönünde bulundurulursa, yedi bölge adliye mahkemesinin bu iş yükü altında gerekli incelemeyi sağlıklı bir şekilde yapabileceğini savunmak kanaatimizce mümkün değildir³⁰. Ayrıca bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri incelendiğinde, bazı iller ile bağlı olduğu bölge adliye mahkemesi arasındaki uzaklığın oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum ise, âdil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkını oldukça zorlaştırabilecektir. Yine bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresine dâhil olan il sayısının oldukça fazla olması, doğrudanlık ilkesi, hukukî dinlenilme hakkının tam olarak sağlanması vb. bakımlardan da düşündürücüdür³¹. Bu noktada bizce 2011 yılında kabul edildiği gibi, 15 bölge adliye mahkemesinin kurulması faaliyete geçmesi istinaf kanun yolundan beklenen yararın elde edilebilmesi için çok önemlidir.

Bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri, HSYK'nın 07.06.2011 tarih ve 187 sayılı kararı ile belirlenmiştir. Kanun koyucu, bölge adliye mahkemelerinin yetkisi bakımından yetki sözleşmesi yapılamayacağını kabul etmiştir (HMK m. 357/2). Bu düzenleme karşısında bölge adliye mahkemesinin yetkisinin kesin ve kamu düzeninden olduğu sonucuna varılabilecektir³².

30 HSYK'nın 29.02.2016 tarih ve 53 no'lu kararı uyarınca Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'nin yargı çevresi tam 19 ili kapsamaktadır. Yargı çevresi bu kadar geniş olan bir bölge adliye mahkemesinin istinaf yargılamasını sağlıklı yürütebilmesi ise son derece zordur. Aynı görüşte; Özekes, 100 Soruda, s. 58; Tanrıver, Süha, "Adliye Mahkemeleri İle Üst Mahkemelerin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı İle İlgili Bazı Düşünceler". BATİDER, 1995, c. XVIII, s. 155.

31 Aynı görüşte Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 533.

32 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 528; Kuru, Medeni Usul, s. 680; Yılmaz, İstinaf, s. 64-65; Özekes, Muhammet, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi-Özellikle İstinaf", Legal HD, 2004, c. 23, s. 3106; Haluk Konuralp, "Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından)", TBB Uluslararası Toplantı(07-08.03.2003), s. 249.

Bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi, bir ilk derece mahkemesi kararına karşı hangi bölge adliye mahkemesine başvurulabileceğinin tespit edilmesini sağlamaktadır³³. Burada önemli olan, kararı vermiş olan ilk derece mahkemesinin, istinaf başvurusunu inceleyecek olan bölge adliye mahkemesinin yargı çevresinde bulunmasıdır³⁴. Bu bağlamda, kararı veren ilk derece mahkemesi, kanun veya yetki sözleşmesi gereğince yetkili ise istinaf başvurusu da kararı veren ilk derece mahkemesinin yargı çevresine dâhil olduğu bölge adliye mahkemesine yapılacaktır³⁵.

IV. İstinaf Yoluna Başvurulabilecek Kararlar

A- Genel Kural: Nihâî Kararlara Karşı Başvurabilme

Hangi kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceğine ilişkin temel düzenleme HMK m. 341'de yer almaktadır. Buna göre, ilk derece mahkemelerinden verilen nihâî kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilecektir. Böylece iş mahkemelerinin verecekleri usûle veya esasa ilişkin nihâî kararlara karşı istinaf yolu açık olacak; buna karşılık iş mahkemesinin ara kararlarına karşı ancak nihâî karar ile birlikte istinaf yoluna başvurmak mümkün olabilecektir. Bunların yanında tarafların davaya son veren işlemleri (feragat, sulh ve kabul) halinde verilen nihâî kararlar ile davanın konusuz kalması halinde verilen nihâî kararlar da istinafın konusunu oluşturabilecektir³⁶.

Kanun koyucu, hakkında istinafa başvurulabilecek ilk derece mahkemesi kararları bakımından ikili bir ayırım gözetmektedir. Buna göre, eğer malvarlığına ilişkin bir karar söz konusu ise, aşağıda

33 İstinaf El Kitabı, s. 39.

34 İstinaf El Kitabı, s. 38.

35 İlk derece mahkemesi yetkili olmamakla birlikte, süresinde yetki itirazında bulunulmaz ise (yetkinin kamu düzenine ilişkin olduğu hâller hariç), davaya bakmaya yetkili hâle gelecek ve istinaf başvurusu da yine bu yetkili hâle gelen mahkemenin yargı çevresine dâhil olduğu bölge adliye mahkemesinde ileri sürülecektir. Bkz. İstinaf El Kitabı, s. 38.

36 Kuru, Medeni Usul, s. 671.

ayrıca ele alacağımız üzere, istinafa başvurulabilmesi için bir “değer sınırı” belirlenmiştir. Malvarlığına ilişkin olmayan davalar bakımından ise kanunda herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Hâl böyle olunca da, iş mahkemelerinin malvarlığına ilişkin olmayan davalarda verecekleri tüm kararlara karşı kural olarak istinaf yoluna başvurulabilecektir.

İş yargısına konu olan uyuşmazlıklar incelendiğinde, tüm uyuşmazlıklar içinde malvarlığına ilişkin olanların büyük yer kapladığı görülmektedir. Öyle ki 2015 yılında iş mahkemelerinde toplam 217.987 dava açılmış olup; bunlardan 133.838 tanesi alacak, 21.316’sı ise tazminat, 6.427’si itirazın iptali, 1529’u menfi tespit ve 321’i ise istirdat davasıdır³⁷. Tüm bu malvarlığına ilişkin davalar sonucunda verilecek nihai kararlar hakkında, aşağıda belirteceğimiz değer sınırının sağlanması hâlinde istinaf yoluna başvurulabilecektir.

B- İstinafa Başvurmada Değer Sınırı

İstinafın konusunu ilk derece mahkemelerinin nihai kararları oluşturmakla birlikte, kanun koyucu, bu noktada “uyuşmazlığın değeri”ni esas alarak bir sınırlandırmaya başvurmuştur. Buna göre, miktar veya değeri 1.500 TL’yi geçmeyen malvarlığı³⁸ davalarına ilişkin olan kararlar kesin olup bunlara karşı kanun yoluna başvurulamayacaktır (HMK m.341/2)³⁹. Bununla birlikte İş Mahkemele-

ri Kanunu’nun 8/1. maddesinde bu sınırın daha düşük tutulmaktaydı. Öyle ki söz konusu hükme göre, “para ile değerlendirilemeyen dava ve işler hakkındaki kararlar hariç, miktar veya değeri bin lirayı geçmeyen davalar hakkındaki nihai kararlar kesin niteliktedir.

24.11.2016 tarih ve 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴⁰ ile istinafa başvuruda değer sınırı bir kez daha değişikliğe uğratılmıştır. Söz konusu kanunun 41. maddesi ile, HMK m. 341/2’deki istinafa başvuru sınırı 3.000 TL olarak değiştirilmiştir. Aynı kanunun 5. maddesinde ise, İş mahkemelerinin verdikleri kararlara karşı istinaf sınırı da 3.000 TL’ye yükseltilmiştir. Böylece 6763 sayılı Kanun ile hem istinafa başvuru sınırı arttırılmış, hem de İş Mahkemeleri Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu arasında yeknesaklık sağlanmıştır.

Taslak’ta ise istinafta değer sınırına ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir. Hâl böyle olunca Taslak m. 8/1 hükmü gereğince, değer sınırı HMK m. 341/2’ye göre tespit edilecektir.

İstinapta kesinlik sınırı belirlenirken “asıl alacak” dikkate alınacak, faiz ve giderler kesinlik sınırı bakımından hesaba katılmayacaktır⁴¹. Yine istinafa başvuru bakımından belirlenen değer sınırı, istinaf yoluna başvuran tarafın menfaati açısından değerlendirilecektir. Buna göre, alacağın bir kısmı dava edilmişse, kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenecektir (HMK m. 341/3). Alacağın tamamı dava edilmişse, asıl talebin kabul edilmeyen kısmına bakılacaktır. Eğer kabul edilmeyen kısım istinafa başvuru sınırını aşılıyorsa, istinaf yoluna başvurulabilecektir (HMK m. 341/4).

HMK m. 110’a göre davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilecektir. Objek-

37 İstatistikler için bkz. www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2015/ihtisas/13.pdf.

38 HMK m. 341/2’de “değere bağlı istinaf” sistemi, yalnızca malvarlığına ilişkin davalar bakımından kabul edilmiştir. Bu nedenle ilk derece mahkemelerinin malvarlığına ilişkin bulunmayan her türlü nihai kararına karşı istinaf yolu açıktır. Bkz. Özkes, İstinaf, s. 3104.

39 Değere bağlı istinaf sisteminin kabul edilmesinin, bu sınırın altında kalan davalar bakımından “hak arama özgürlüğü” ve “eşitlik ilkesi”ni ihlâl edip etmediği, Anayasa Mahkemesi’nin 1986 tarihli bir kararına konu olmuştur. Bu kararda Mahkeme, bu tür sınırlandırmaların hak arama özgürlüğü ile eşitlik ilkesine aykırı olmadığı sonucuna varmış ve iptal talebini reddetmiştir. Kararın metni için bkz. RG., 16.04.1986, S. 19080.

Kanun yoluna başvurma hakkının “değere” bağlı olarak sınırlandırılmasına birçok ülke sisteminde de tanık olunmaktadır. Bununla birlikte Alman Hukuku’nda “izne bağlı istinaf”, Fransız Hukuku’nda ise “iptal amaçlı istinaf” yolları kabul edilerek bu durum telâfi edilmeye çalışılmıştır. Bu noktada Türk Hukuku’nda da bunlara benzer bir yola yer vermek suretiyle sisteme esneklik

kazandırılması, kanaatimizce hak arama özgürlüğünün tam olarak sağlanabilmesi bakımından da yerinde olacaktır. Alman Hukuku’ndaki izne bağlı istinaf hakkında bkz. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, *Esaslar*, s. 518; Nevhis Deren-Yıldırım, “İstinafın Gerekçelenendirilmesi ve İstinaf Sebepleri”, Prof. Dr. Özer Seliçi’ye Armağan, Seçkin Yayınları, Ankara 2006, s. 696-697.

40 RG., 02.12.2016, S. 29906.

41 Kuru, *Medeni Usul*, s. 672.

tif dava birleşmesi olarak adlandırılan bu kurum, bilindiği üzere iş yargısında-özellikle de işçi tarafından işverene karşı açılan alacak davalarında- oldukça yaygındır. Bu noktada değere bağlı istinaf sisteminin kabulü, objektif dava birleşmesinde taleplerden birinin kesinlik sınırının üzerinde, diğerinin ise altında bulunması hâlinde, kesinlik sınırının nasıl belirleneceği sorununu beraberinde getirecektir. Objektif dava birleşmesinde, her ne kadar ortada tek bir dava mevcut gibi görünse de, aslında talep sayısı kadar dava bulunmaktadır⁴². Her talep farklı bir davanın konusunu oluşturduğuna göre, istinaf yolunun açık olup olmadığı belirlenirken de, her talebin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekecektir⁴³.

C- Malvarlığına İlişkin Olmayan Davalar

Malvarlığına ilişkin olmayan davalar bakımından ise kanunda herhangi bir sınırlama yapılmadığı için, iş mahkemelerinin bu davalarda verecekleri kararlar hakkında kural olarak istinaf yolu açıktır. Bunların içinde uygulamada en fazla karşılaşılan dava, hiç şüphesiz işe iade davalarıdır. İşe iade davaları bakımından 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20. maddesinde özel bir hüküm sevk edilmiş ve davanın iki ay içinde sonuçlandırılacağı, mahkemece verilen kararın temyizi halinde, Yargıtay'ın bir ay içinde kesin olarak karar vereceği düzenlenmiştir. İşe iade davalarında verilecek nihaî karara karşı istinaf yoluna başvurulması, kanunda bu hususta bir sınırlama yapılmaması itibarıyla mümkündür. Bu noktada Tasarı, bu hususta bir sınırlandırma getirmektedir. Buna göre işe iade davasında verilen karara karşı istinaf yoluna başvurulursa, bölge adliye mahkemesinin kararına karşı temyiz yoluna başvurmak mümkün olmayacaktır (Tasarı m. 9/1 (a)).

İş mahkemelerince verilen malvarlığına iliş-

kin olmayan kararlar hakkında istinaf yolu kural olarak açık olmakla birlikte, kanun koyucu bazı kararlar bakımından özel düzenlemeler getirecek bu kararlara karşı istinaf yolunu kapatmıştır. Öyle ki 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 9/3⁴⁴, 15/1⁴⁵, 16/2⁴⁶, 17/5⁴⁷, 19/4⁴⁸, 43/3⁴⁹, 61/2⁵⁰ ve 65/2-3. maddelerinde⁵¹ düzenlenen hâllerde ilk derece mahkemesinin vereceği hükmün kesin nitelikte olacağı kabul edilmiştir.

D- Geçici Hukukî Koruma Kararları

Davanın açılmasından hükmün verildiği âna kadar geçecek zaman diliminde dava konusu veya deliller bakımından oluşabilecek değişiklikler, bi-

- 44 Sendika ve konfederasyonların genel kurul dışındaki organlarına seçilebilmek için Kanunun 6. maddesinde aranan şartlara sahip olmak gerekmektedir. Bu şartlara sahip olmayan birinin seçildiğini tespit eden valiliğin veya Bakanlığın başvurusu üzerine mahkeme, bu kişinin görevine son verecek olup, mahkemenin bu kararı kesin niteliktedir.
- 45 Genel kurulda yapılan organ ve delege seçimlerinin devamı sırasında yapılan işlemlere ilişkin olarak seçim sonuç tutanaklarının düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde yapılacak itirazlar hâkim tarafından aynı gün incelenecek olup, bu karar kesin nitelikte olacaktır.
- 46 Genel kurul dışında yapılan delege seçimlerine seçim sonuçlarının ilanından sonra iki gün içinde yapılacak itirazlar hakkında mahkemenin vereceği karara karşı istinaf yolu kapalıdır.
- 47 Sendikaya üyelik başvurusu, haklı bir neden gösterilmeden üyelik başvurusu kabul edilmeyenler, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açabileceklerdir. Mahkemenin bu davada verdiği karar ise kesin niteliktedir.
- 48 Sendika üyeliğinden çıkarılma kararına karşı üye, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde mahkemeye itiraz edebilir. Mahkeme iki ay içinde vereceği karara karşı istinaf yolu kapalıdır.
- 49 İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazlar üzerine mahkemenin vereceği karar kesin olup, buna karşı istinaf yoluna başvurulamayacaktır.
- 50 Grev oylamasına ilişkin itirazlar, oylama gününden başlayarak üç iş günü içinde mahkemeye yapılacak olup, itiraz üzerine mahkemenin verdiği karar kesindir. Üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır.
- 51 Grev ve lokavt dışında kalacak işçilerin niteliği, sayısı ve yedekleri, işveren veya işveren vekili tarafından toplu görüşmenin başlamasından itibaren altı iş günü içinde işyerinde yazı ile ilan edilir ve bu ilan bir örneği taraf işçi sendikasına tebliğ edilir. Bu tebliğden itibaren altı iş günü içinde işçi sendikası itirazda bulunabilecektir ki bu itiraz üzerine mahkemenin verdiği karara karşı istinaf yoluna başvurulamayacaktır.

42 Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 404.

43 Y. 11. HD., E. 2007/13628, K. 2009/2622, kt. 09.03.2009: "(...) Somut olayda, davacılar arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu ve objektif dava birleşmesinde, her dava bağımsız olup, kesinlik sınırı, toplama göre değil, her dava için ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir."(www.kazanci.com).

reylerin ileri sürdükleri vakıaları ispatlayamamalarına, böylece belki de gerçeğe ulaşamaması ya da dava sonunda verilen hükümden beklediği hukukî korumayı elde edememesine neden olabilecektir. İşte hukuk düzenleri, bu gibi durumları önlemek ve bireylere sağladıkları hukukî korumayı daha da etkin kılmak için davanın açılmasından hükmeye bağlanmasına kadar geçecek sürede “geçici hukukî koruma kararları” verilmesine imkân sağlamaktadırlar. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda bu ihtiyacın karşılanması amacıyla, “Geçici Hukukî Korumalar” başlığı altında ihtiyatî tedbirler (HMK m. 389-399), delil tespiti (HMK m. 400-405) ve diğer geçici hukukî korumalar (HMK m. 406) düzenlenmiş olup, bunun haricinde özellikle iş yargısında sık sık ihtiyatî haciz talepleriyle karşılaşmaktadır.

Öncelikle ihtiyati tedbir kararları ile başlamak gerekirse, iş mahkemesinin ihtiyati tedbir talebini reddetmesi hâlinde, ret kararına karşı istinaf yoluna başvurulabilecektir (HMK m. 341/1, 391/3). İhtiyati tedbir talebinin kabulü hâlinde, kanun koyucu bu karara karşı kanun yolunu kapatmış ancak bu karara karşı itiraz edilebileceğini öngörmüştür. İtiraz üzerine iş mahkemesinin vereceği karara karşı ise yine istinaf yolu açıktır (HMK m. 341/1, 391/3)⁵². İhtiyati tedbirler bakımından istinafa başvurulurken kanunda düzenlenen değer sınırının dikkate alınıp alınmayacağı tartışmalıdır. Bu noktada bir görüş, ihtiyati tedbirin konusunun para ile ölçülemediği gerekçesiyle değer sınırının gözetilmemesi gerektiğini savunmaktadır⁵³. Buna karşılık diğer görüş ise, dava konusunu bir malvarlığı hakkının oluşturması durumunda değer sınırının dikkate alınması gerektiğini düşünmektedir⁵⁴.

İhtiyati tedbir hakkında belirtilenler, kural olarak ihtiyati haciz bakımından da geçerlidir. Öyle ki ihtiyati haciz talebinin reddi hâlinde buna karşı istinaf

yoluna başvurulabilecektir (İİK m. 258/3)⁵⁵. Aynı şekilde, ihtiyati haciz talebi kabul edilirse, bu karara karşı istinaf yolu kapalı olup, itiraz etmek mümkündür. Mahkemenin itiraz üzerine vereceği karara karşı ise yine istinaf yoluna başvurulabilecektir (İİK m. 265/5)⁵⁶. İhtiyati haciz para alacaklarını güvence altına alan bir geçici hukukî koruma olduğundan, bu kararlar bakımından istinafa başvurulması noktasında kanunda belirlenen değer sınırı gözetilecektir⁵⁷.

V. İstinafa Başvuru Süresi

HMK m. 345’te istinafa başvuruları için taraflara iki haftalık bir süre tanınmıştır⁵⁸. Aynı maddede kanun koyucu, bu sürenin başlangıcı hususunda, “ilk derece mahkemesi ilâmının tebliği tarihi”ni esas almıştır (HMK m. 345/1 c.2)⁵⁹.

Kanun koyucu, bir yandan HMK m. 345’de bu düzenlemeleri kabul etmiş; diğer yandan ise özel kanunlarda yer alan hükümleri de saklı tutmuştur (HMK m. 345/1 c.3). Burada sözü edilen özel kanunlardan biri de İş Mahkemeleri Kanunu’dur. Öyle ki İş Mahkemeleri Kanunu, hem istinafa başvurma süresi, hem de bu sürenin işlemeye başlayacağı tarih bakımından HMK m. 345’ten ayrılmaktadır. Gerçekten de İş Mah. K. m. 8/2’de, istinafa başvurma süresi sekiz gün olarak belirlenmiştir. Bu sürenin işlemeye başladığı an bakımından da İş Mah. K. m. 8/1’de ikili ayırım kabul edilmiştir. Buna göre istinafa başvuru

55 Bölge adliye mahkemesinin burada verdiği karar kesin nitelikte olacaktır (İİK m. 258/3).

56 Bölge adliye mahkemesinin burada verdiği karar da kesindir (İİK m. 265/5).

57 Kurt Konca/Damar, s. 207.

58 Doktrinde bazı yazarlar, iki haftalık istinafa başvuru süresini kısa bulmakta ve istinaf süresinin temyiz süresinden daha uzun tutulması gerektiğini belirtmektedirler. Bu yönde bkz. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 526. Yine doktrinde Özbek de, 5235 sayılı Kanun Tasarı iken sunduğu bir tebliğde, istinafa başvuru süresinin temyiz süresinden uzun tutulmasının yerinde olduğunu, çünkü istinafa başvuran tarafa dilekçesini kapsamlı bir şekilde hazırlamasına imkan tanımak gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Özbek, Tasarı, s. 107.

59 İki haftalık süre “tebliğ” ile işlemeye başlayacağına ve nihai karar da taraflara farklı tarihlerde tebliğ edilebileceğine göre, istinafa başvurma süresi, taraflardan her biri için farklı tarihlerde işlemeye başlayabilecektir.

52 Bölge adliye mahkemesinin, ihtiyati tedbir talebinin reddi kararı ile ihtiyati tedbire itiraz kararı hakkında verdiği kararlar kesin olup, bunlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacaktır (HMK m. 391/3).

53 Çiftçi, Mehmet Özgür, Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf, İstanbul 2011, s. 96-97.

54 Nesibe Kurt Konca/Ceren Damar, İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu, TBDD, 2016/125, s. 206-207.

ma süresi, karar yüze karşı verilmişse tefhim, tarafların yokluklarında verilmişse “tebliğ” tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

İstinafa başvurma süresinin “tefhim” tarihinden itibaren başlaması iş yargısında önemli bir sorunu da beraberinde getirmektedir. Öyle ki karar tefhim edilirken büyük çoğunlukla yalnızca kısa karar tefhim edildiğinden, bu karara karşı istinaf yoluna başvurmak isteyen taraf, henüz kararın gerekçelerini öğrenmeksizin istinaf başvurusunda bulunmak zorunda kalmaktadır.

İki dereceli yargılama sisteminin yürürlükte olduğu dönemde bu sakınca, uygulamada “süre tutum dilekçesi” olarak anılan bir dilekçeyle aşılma-ya çalışılmaktadır. Buna göre kararı temyiz etmek isteyen taraf, kararın tefhiminden itibaren 8 gün içinde bir dilekçe vererek “temyiz iradesi”ni ortaya koymakta ve temyiz sebeplerini de içerecek gerekli temyiz dilekçesinin, gerekçeli kararın kendisine tebliğinden itibaren kanuni süresi içinde sunacağını beyan etmekteydi.

Temyiz süresinin işlemesi bakımından tefhimin esas alınması nedeniyle beliren sakınca ve uygulamada yerleşen süre tutum dilekçesi çözümü, Anayasa Mahkemesi’nin 20.03.2014 tarih ve 2012/1034 sayılı bireysel başvuru kararına da konu olmuştur. Anayasa Mahkemesi, iş mahkemelerinin verdikleri kararlara karşı temyiz süresinin kararın tefhimi tarihinden itibaren işlemeye başladığı için, bazı mahkemelerin gerekçeli kararı taraflara tebliğ etmediklerini; bu durumun da bir yandan bireyleri gerekçelerini bilmedikleri bir karara karşı temyiz yoluna başvurmak, diğer yandan ise Temyiz Mahkemesi’ni tarafların temyiz nedenlerini bilmeksizin bir temyiz incelemesi yapmak zorunda bıraktığını belirtmiştir. Mahkeme’ye göre her iki durum da Anayasa’nın 141. maddesinde düzenlenen “gerekçeli karar hakkı”na ve bunun da bir unsurunu teşkil ettiği yine Anayasa’nın 36. maddesinde düzenlenen “adil yargılanma hakkı”na aykırı düşmektedir.

İstinaf süresinin kısa kararın tefhimi tarihinden itibaren işlemeye başlaması, tarafları, gerekçelerini bilmedikleri bir karara karşı istinaf yoluna başvur-

maları sonucuna yol açacaktır. Aşağıda üzerinde durulacağı üzere istinaf incelemesinin tarafların ileri sürdükleri sebepler ile sınırlı olarak gerçekleştirileceği gözönüne alındığında, taraf, gerekçelerini bilmediği bir karara karşı istinaf başvurusu yaptığı için, istinafta ilk derece mahkemesi kararının vakıa denetiminin yapılabilmesi de mümkün olmayacaktır. Anayasa Mahkemesi’nin de belirttiği üzere, kanaatimizce bu durum âdil yargılanma hakkını da zedeleyecektir.

Sakınca bu denli önemli olmakla birlikte, uygulamada yerleşmiş olan “süre tutum dilekçesi”nin kanunî temelini bulunmadığı da unutulmamalıdır. Bu noktada kanaatimizce İş Mah. K. m.8/1’de yer alan düzenleme, hukukî dinlenilme hakkı ve kanun yoluna başvurma amacı gözönüne alınarak yorumlanmalıdır. Öyle ki her ne kadar iş mahkemesinin kararı “tefhim” ile varlık kazanmış olsa da, kanun yoluna başvurmak için bu durum yeterli olmayıp, kanun yolu denetiminin sağlanabilmesi için kararın gerekçelerinin öğrenilmiş olması gerekmektedir⁶⁰. Ayrıca İş Mahkemeleri Kanunu’nda sürenin tefhimden başlatılmasının nedeni, işçinin haklarının korunması bakımından iş mahkemelelerinde çabuk karar verilme zorunluluğudur. Ancak bugün itibarıyla bu amaçla getirilmiş bir düzenleme, amacının tam aksi yönünde sonuçlara yol açabilmektedir. Tüm bunlar sonucunda kanaatimizce, İş Mah K. m 8/1’de sözü geçen “tefhim” kavramı, “ilk derece mahkemesinin nihaî kararının, gerekçeler de dâhil olmak üzere tüm unsurlarıyla tefhimi” şeklinde anlaşılmalıdır⁶¹. Eğer mahkeme, nihaî kararını gerekçeleri ile birlikte tefhim edebiliyor ise, istinaf süresi de tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlamalıdır. Buna karşılık mahkeme yalnızca kısa kararı tefhim etmişse, bu durumda sürenin, “gerekçeli kararın tebliği” ile işlemeye başlayacağı kabul edilmelidir⁶². Bu yorumun kabul edilmesi hâlinde,

60 Aynı yönde Özkes, Muhammet, “Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur”, Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan, Adalet Yayınları, Ankara 2009, s. 389-390.

61 Aynı görüşte Özkes, Süre Tutum, s. 393; Özkes, 100 Soruda, s. 70-71; Albayrak, s. 73.

62 Aynı görüşte Özkes, Süre Tutum, s. 393; Özkes, 100 Soruda, s. 70-71; Albayrak, s. 73.

hiçbir kanunî temeli bulunmayan “süre tutum dilekçesi”ne de gerek kalmayacaktır⁶³. Bu noktada Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2015 tarihinde verdiği bir kararda, İş Mah. K. m. 8’de yer alan “tefhim” ibaresini “hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal” olarak yorumlamıştır⁶⁴. Yargıtay’ın bu görüşünün istikrar kazanması, hem Medenî Usûl Hukuku’nun tekniği hem de bireylerin haklarının zedelenmemesi için elzemdir.

İş Mahkemeleri Kanunu Taslağı’nda ise kanun yoluna başvurma süresi bakımından iki değişiklik getirilmektedir. Bunlardan ilki, Taslak’ın “kanun yolu” kenar başlıklı 8. maddesinde, istinafa başvurma süresi hususunda özel bir düzenleme yer almamasıdır. Bu nedenle Taslak m. 8/1 hükmü gereğince Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun ilgili hükümleri uygulama alanı bulacak ve artık iş yargısındaki istinafa başvurma süresi de iki hafta olacaktır. İkinci olarak, istinafa başvurma süresinin işlemeye başladığı an bakımından da HMK m. 345’de düzenlenen genel kural kabul edilmiştir. Öyle ki Taslak’ın 8/2. maddesinde yerinde bir değişikliğe gidilerek kanun yoluna başvuru süresinin tebliğden itibaren işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir⁶⁵. Taslak’ın

kanunlaşması ile birlikte, zâten kanunî temelden yoksun bulunan “süre tutum dilekçesi” hususunda Yargıtay ve bölge adliye mahkemeleri istikrarlı bir tutum izlemeli ve böyle dilekçeleri kabul etmemelidirler.

İstinafa başvurma süresi, kanun tarafından belirlenmiş bir süre olduğu için kesin niteliktedir (HMK m. 94/1). Süresi içinde istinaf yoluna başvurmayan taraf, ancak eski hâle getirme (HMK m.95-101) veya katılma yoluyla istinaf (HMK m. 348) kurumları çerçevesinde bu başvurusunu gerçekleştirebilecektir⁶⁶.

VI. İstinafa Başvuru Usulü

A- İstinaf Dilekçesi

HMK m. 342/1 uyarınca istinaf başvurusunun dilekçe ile yapılması gerekmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre istinaf dilekçesinde şu unsurların bulunması gerekmektedir: 1-) Başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı-soyadı, TC kimlik numarası ve adresleri, 2-) varsa kanunî temsilci ve vekillerinin adı-soyadı ve adresleri, 3-) kararın tarihi, sayısı ve hangi mahkemeden verildiği, 4-) kararın başvurana tebliğ edildiği tarih, 5-) kararın özeti, 6-) başvuru sebepleri ve gerekçesi, 7-) talep sonucu, 8-) başvuranın veya varsa kanunî temsilci ya da ve-

63 Aynı görüşte Özekes, Süre Tutum, s. 395-396; Özekes, 100 Soruda, s. 70-71.

64 Y. HGK., E. 2014/9-1438, K. 2015/580, kt. 21.01.2015: “(...)30/01/1950 tarih ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun 02/03/2005 tarih ve 5308 sayılı Kanunla değişmeden önceki 8.maddesine göre iş mahkemesinin nihai kararları tefhim tarihinden itibaren sekiz gün içinde temyiz edilebilecektir. Maddedeki “tefhim” kavramının “hükme ilişkin tüm hususların gerekçesi ile birlikte açıklandığı hal” olarak anlaşılması zorunludur. Bu nedenle, yukarıda açıklanan nitelikte bir tefhim varsa temyiz süresi tefhim tarihinden itibaren, aksi halde gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlayacaktır. Usul hukukunda yer almamakla birlikte uygulamada, tefhimden sonra temyiz süre tutum dilekçesi veya kararın tebliğinden sonra gerekçeli temyiz dilekçesi sunmak suretiyle kararın temyiz edildiği hallerde, kararın gerekçesini dikkate alarak yeni temyiz gerekçelerine dayanılması mümkün olduğundan, gerekçeli kararın bu hallerde de taraflara tebliği gerekir.”(www.kazanci.com).

65 İş Mah K. Taslağı m. 8/2’de yapılan değişiklik olumlu olmakla birlikte, kanaatimizce kanun yapma tekniği bakımından gerekli değildir. Zira Taslak’ın 8/1. maddesinde, “Hukuk Muhakemeleri Kanununun kanun yoluna ilişkin hükümleri, iş mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanır.” şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Hâl böyle olunca, eğer Taslak m.8/2’deki düzenlemeye hiç yer verilmeseydi, Taslak m.8/1 hükmü

gereği HMK m. 345 uygulama alanı bulacak ve yine istinafa başvurma süresinin “tebliğ” ânından itibaren işlemeye başlayacağı sonucuna varılması gerekecekti. Bununla birlikte kanun koyucu, muhtemelen uygulamada hiçbir tereddüte yer bırakmamak adına Taslak m. 8/2’de açık bir düzenleme yapma ihtiyacı hissetmiştir.

66 Eski hale getirmede taraflardan biri, kanunun veya hakimin belirlediği kesin süre içinde kusuru olmaksızın bir işlemi yapamaması halinde, mahkemeden, işlemi yapabilmek için kendisine bir hak daha verilmesini talep etmektedir. Eski hale getirme talebinde bulunan taraf HMK m. 95’te belirlenen şartların varlığını ispat etmesi ve mahkemenin de bu talebi kabul etmesi gerekmektedir. Oysa katılma yoluyla istinafta taraf, diğer tarafın istinaf talebinde bulunması üzerine, cevap dilekçesi ile birlikte, herhangi bir şartın varlığını ispat etmeye ve mahkeme tarafından kabul edilmesine gerek olmaksızın istinaf yoluna başvurabilmektedir. Bkz. Özbay, İbrahim/Okumuş, Nagehan, “Kanun Yollarına İlişkin Son Değişiklikler ve Yargı Kararları Işığında Medenî Usul Hukukunda Katılmalı Kanun Yolu”, Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan, Adalet Yayınları, Ankara 2009, s.353.

kilinin imzası (HMK m. 342/2).

Kanun koyucu aynı maddenin üçüncü fıkrasında, başvuranın kimliği ve imzası ile başvuru kararının yeteri kadar belli olması hâlinde, yukarıda sayılan diğer unsurlar bulunmasa dahi istinaf dilekçesinin reddedilmeyerek HMK m. 355 çerçevesinde gerekli incelemelerin yapılacağını hükme bağlamıştır. Böylece kanun koyucu, dilekçedeki usûlî eksiklik nedeniyle hak kaybı yaşanmasının önüne geçmek istemiştir⁶⁷. Ancak unutulmamalıdır ki, istinaf incelemesi, tarafların ileri sürdükleri talepler ve sebepler ile sınırlı olmak üzere gerçekleştirilecektir (HMK m. 355). İstinaf dilekçesinde sebep gösterilmemesi durumunda ise, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararını yalnızca "kamu düzenine aykırılık" bakımından denetime tâbi tutabilecektir. Bu nedenle de istinaf dilekçesinin, özellikle de istinaf sebepleri ile talep sonucu unsurlarının titiz bir şekilde hazırlanması taraflar bakımından büyük önem arz etmektedir.

İstinaf dilekçesi, yetkili bölge adliye mahkemesine hitâben yazılmalıdır⁶⁸. Bununla birlikte daha önce de belirtildiği gibi, bölge adliye mahkemelelerinin yetkisi kesin olduğu için, mahkeme dosyayı, dilekçede yazılan ile bağlı kalmaksızın ilgili bölge adliye mahkemesine gönderecektir.

İstinaf dilekçesi, kararı veren ilk derece mahkemesine⁶⁹ veya o mahkemeye gönderilmek üzere bir başka yer mahkemesine⁷⁰ verilecektir (HMK m.

343/1). HMK m. 343'de yer alan düzenleme karşısında, istinaf başvurusunun doğrudan bölge adliye mahkemesine yapılması mümkün değildir⁷¹. Buna göre doğrudan bölge adliye mahkemesine yapılan başvuru, istinafa başvuru süresinin korunmasını sağlamayacak ve istinaf başvurusu yapılmamış sayılacaktır⁷².

B- Kararı Veren Mahkemenin Yapacağı İnceleme

İstinaf dilekçesinin verilmesi üzerine kararı veren mahkemenin, kural olarak istinaf başvurusunu inceleme yetkisi bulunmamaktadır⁷³. Bununla birlikte kanun koyucu, kararı veren mahkemeye, istinaf dilekçesini, hakkında istinafa başvuru karar, istinafa başvuru süresi ile harç ve giderler⁷⁴ bakımından inceleme görevi yüklemiştir.

Harç ve giderlerin hiç ödenmediği veya eksik ödendiği anlaşılırsa, kararı veren mahkeme, başvurana bir haftalık kesin süre verecektir (HMK m. 344, c.2). Bir haftalık kesin süre içinde başvuran harç ve giderleri tamamlamazsa, mahkeme, başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verecektir (HMK m. 344, c.3).

Kararı veren ilk derece mahkemesi, hakkında istinafa başvuru kararının kesin nitelikte olduğunu veya istinaf başvurusunun süresi içinde yapılmadığını tespit ederse, istinaf dilekçesinin reddine hükmedecektir (HMK m. 346/1). İstinaf başvurusunun

üzerinden gönderilmesi gerekmektedir (Yönetmelik m. 48/5). Bununla birlikte herhangi bir nedenden ötürü elektronik ortamda işlem yapılamazsa, durum bir tutanakla tespit edilerek kayıt işlemi fizikî ortamda yapılacaktır. Elektronik sistem açıldığında fizikî ortamda yapılan işlemler gecikmeksizin elektronik ortama aktarılacaktır (Yönetmelik m. 48/6).

67 Yılmaz, İstinaf, s. 65.

68 Yılmaz, İstinaf, s. 64; Özekes, İstinaf, s. 3107.

69 İstinaf dilekçesinin kararı veren ilk derece mahkemesine sunulması hâlinde, kararı veren mahkeme, dilekçeyi bölge adliye mahkemesi başvuru defterine kaydedecek ve başvurana ücretsiz bir alındı belgesi verecektir (HMK m. 343/1). Alındı belgesi, kanun yolu dilekçesinin sisteme kaydedilmesi üzerine verilen belge olup, bu belgede mahkemenin adı, dosyanın esas ve karar numarası, karar tarihi, tarafların ve varsa müdahillerin ad ve /soyadları, davanın konusu, başvuru kanun yolu mercii, başvuru tarih ve saati yazılı olacaktır (Yönetmelik m. 48/3).

70 İstinaf dilekçesinin bir başka yer mahkemesine verilmesi hâlinde ise yine bu mahkeme istinaf dilekçesini bölge adliye mahkemesi başvuru defterine kaydedecek ve başvurana ücretsiz bir alındı belgesi verecek; ardından ise dilekçeyi örnekleriyle birlikte kararı veren mahkemeye gönderecektir (HMK m. 343/2). Burada, kural olarak, dilekçenin tüm ekleriyle birlikte UYAP

71 Yılmaz, İstinaf, s. 65; Akkaya, s. 171. Bu düzenlemenin gerekçesinin bir yandan başvuruda basitliğin sağlanması, diğer yandan ise başvuru ile gerçekleşen "kesinleşmenin önlenmesi" sonucunun bir an önce etkisini gösterebilmesi olduğu belirtilmektedir. Bu yönde Özbek, Tasarı, s. 108.

72 Akkaya, s. 171.

73 Özekes, 100 Soruda, s. 76.

74 Bölge adliye mahkemesinde ödenecek harçlar ile ilgili olarak 5235 Sayılı Kanununun 32. Maddesi ile Harçlar Kanunu'na ilâve yapılmıştır. Böylece (1) Sayılı Tarife çerçevesinde maktu "başvurma harcı" (A, I, 3) ile maktu (A, III, 2, c) veya nisbî (A, III, 1, e) karar ve ilâm harcı ödenmesi gerekmektedir.

yapılmamasına veya istinaf dilekçesinin reddine ilişkin karara karşı da bu kararın tebliğinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabilecektir (HMK m. 346/2)⁷⁵.

Kararı veren mahkeme, istinaf yolunun açık olduğu bir kararın bulunduğu, istinaf süresine uygun davranıldığı ve harç ve giderlerin ödendiğini belirlemesi hâlinde istinaf dilekçesini karşı tarafa tebliğ edecektir (HMK m. 347/1). Karşı taraf, tebliğden itibaren iki hafta içinde cevap dilekçesi verebilecektir (HMK m. 347/2)⁷⁶.

Karşı tarafın cevap dilekçesini vermesi veya cevap süresinin sona ermesi üzerine kararı veren mahkeme, dosyayı, dilekçede gösterilen daire ile bağlı kalmaksızın, ilgili bölge adliye mahkemesine gönderecektir (HMK m. 343/4). Böylece istinaf dilekçesinin hitâben yazıldığı bölge adliye mahkemesi doğru belirlenmemiş ise, kararı veren mahkeme, bu durumu gözönüne alarak yetkili bölge adliye mahkemesini kendiliğinden belirleyecek ve dosyayı yetkili bölge adliye mahkemesine gönderecektir⁷⁷.

C- Katılma Yoluyla İstinaf

Kanun koyucu, HMK m. 348'de, istinaf dilekçesinin tebliği üzerine, karşı tarafın, istinafa başvuru hakkı bulunmasa veya başvuru süresi dolmuş olsa dahi, iki hafta içinde vereceği cevap dilekçesi ile katılma yolu ile istinafa başvurabileceğini kabul etmiştir⁷⁸.

İstinaf yürürlüğe girmeden önce Yargıtay, artık yerleşik hâle gelmiş kararlarında, iş yargısında katılma yoluyla temyiz mümkün olmayacağına hükmetmekteydi. Yargıtay, eski tarihli kararlarında bu görüşüne gerekçe olarak, "*iş mahkemelerinde sözlü yargılama yapılmasını, buna karşılık katılma yoluyla temyiz ise ancak cevap dilekçesi ile yapılabileceğini*" göstermekteydi⁷⁹. Bununla birlikte sözlü yargılamada cevaplar ilk duruşmada sözlü olarak sunulabilmekte ise de, bu cevapların süresi içinde bir cevap dilekçesi ile sunulmasının önünde de herhangi bir kanunî engel bulunmamaktaydı. Dolayısıyla karşı taraf, cevap dilekçesi ile cevaplarını ileri sürebilecek olup, bu nedenle yine aynı cevap dilekçesinde katılma yoluyla temyiz başvurusunda da bulunabilmesi gerekirdi⁸⁰. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ise sözlü yargılamayı tamamen kaldırmıştır. Bunun bir sonucu olarak Yargıtay'ın yukarıdaki hatalı kararından dönmesi gerekir iken; maalesef ki Temyiz Mahkemesi, "*iş yargısında katılma yoluyla temyiz mümkün olmayacağı*" yönündeki içtihadını sürdürmüştür. Temyiz Mahkemesi bu kararlarında gerekçe olarak ise, "*İş Mahkemeleri Kanunu'nda katılma yoluyla temyize ilişkin bir düzenlemenin mevcut olmadığı*"⁸¹ni göstermektedir. Oysa İş Mah. K. m. 15 uyarınca, bu kanunda açıklık bulunmayan hâllerde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanacak olup; HUMK m. 433/2'de de katılma yoluyla temyiz düzenlenmektedir. Hâl böyle olunca, kanaatimizce Yargıtay'ın bu görüşü hatalıdır⁸².

75 Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması hâlinde, kararı veren mahkeme, gerekli giderlerin yatırılması hâlinde dosyayı bölge adliye mahkemesine gönderecektir. Bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunun yapılmaması veya istinaf dilekçesinin reddi kararını yerinde görmezse, ilk istinaf dilekçesini esas alarak gerekli incelemeyi gerçekleştirecektir (HMK m. 346/2).

76 Karşı taraf cevap dilekçesini, kararı veren mahkemeye veya bu mahkemeye gönderilmek üzere bir başka yer mahkemesine verebilecektir.

77 Yılmaz, İstinaf, s. 65.

78 Uygulamada hükmün küçük bir bölümü aleyhine olan taraf, genellikle hükmün bir an önce kesinleşmesi saikiyle hükme karşı istinaf yoluna başvurmayı tercih etmemektedir. Ancak karşı tarafın hükme karşı istinafa başvurduğunu öğrendiğinde (dilekçenin tebliği ile), bu taraf da istinafa başvurmaya karar verebilmekte ancak çoğu zaman istinaf süresi sona ermiş olacaktır. Bu durumda bu tarafa katılma yoluyla istinafa başvurma

imkanının tanınması, menfaatler dengesine de uygun olacaktır. Ayrıca katılmalı istinaf, hem usul ekonomisi ilkesine de hizmet etmektedir. Aynı yönde Kuru, Medeni Usul, s. 685; Özbay/Okumuş, s. 354-356.

79 Y. 9. HD., E. 1986/11190, K. 1987/46, kt. 15.01.1987 (Umar, Şerh, s. 986).

80 Umar, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 968.

81 Y. 7. HD., E. 2013/1937, K. 2013/10151, kt. 30.05.2013: "(...) Öte yandan İş Mahkemesinden verilen kararların katılma yoluyla temyizine ilişkin 5521 sayılı Yasada bir hükümden bulunmadığı (...) ayrıca yukarıda bahsedildiği şekliyle İş Mahkemelerinde katılma yolu ile temyiz de mümkün olmadığından (...)"(www.kazanci.com).

82 Doktrinde Özbek de İş Mahkemeleri Kanunu'nda "katılma yoluyla temyizi yasaklayan" bir hüküm bulunmadığını, dolayısıyla bu hakkın kullanılmasına engel olabilecek kanuni bir dayanak bulunmadığını

Daha ilginç olan husus ise, uygulamada iş yargısında temyiz dilekçesinin karşı tarafa tebliğ edilmemesidir⁸³. Bundan ötürü temyiz başvurusundan haberdâr olamayan taraf, doğal olarak katılma yoluyla temyiz başvurusu yapamamaktadır. İş yargısındaki bu uygulama, kanaatimizce hukukî dinlenilme hakkının ihlâli niteliğindedir⁸⁴.

İş Mahkemeleri Kanunu'nun istinafa ilişkin düzenlemeleri incelendiğinde, katılma yoluyla istinaf hakkında herhangi bir hükme rastlanmamaktadır. Hâl böyle olunca İş Mah. K. m. 15'teki atıf gereğince, HMK m. 348'deki düzenleme iş yargısı bakımından da uygulama alanı bulacaktır. Bu nedenle de biz, iş yargısında katılma yoluyla istinafin kabul edilmesinin önünde hiçbir kanunî engel bulunmadığını, hattâ yukarıda düzenleme çerçevesinde iş yargısında katılma yoluyla istinafin kabul edilmesi gerektiği düşüncesini taşımaktayız⁸⁵. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 2015 tarihli bir kararında, iş yargısında katılma yoluyla temyiz başvurusunda bulunulabileceğine hükmetmiştir⁸⁶. Bu karar oldukça sevindirici bir gelişme olmakla birlikte,

belirtmektedir. Bkz. Özbek, Mustafa, "İş Mahkemelerinde Yürütülen Yargılamalarda Katılma Yoluyla Temyiz", Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp'e Armağan, c.II, Beta Yayınları, İstanbul 2003, s. 942-943.

83 Günay, Cevdet İlhan, İş Mahkemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2014, s.249.

84 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 503; Kuru, Hukuk Muhakemeleri, c. V, s. 4613; Özekes, Muhammet, Medeni Yargılama Hukukunda Hukukî Dinlenilme Hakkı, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 210; Özbek, s. 944-945; Akkaya, s. 178; Mercimek, Serkan, "İş Mahkemelerinden Verilen Nihai Kararlar Temyiz Edildiğinde Temyiz Dilekçesinin Karşı Tarafa Tebliği Gerekir mi?", ABD, 2000/2, s. 99.

85 Benzer görüş için bkz. Özbek, s. 944-945; Akkaya, s. 178, Kurucu, Oğuz, İçtihatlarla İş Yargısı, Ankara 1994, s. 957.

86 Y. HGK., E. 2015/7-2488, K. 2015/2187, kt. 30.09.2015: "(...)Her ne kadar uygulamada iş mahkemesinde karşı temyiz yolu ile temyiz hakkı tanınmamakta ise de gerek iş hukuku mevzuatında gerekse de HUMK'nun temyize ait hükümlerinde bunu engelleyen bir hüküm bulunmadığı açıktır. Bu nedenle 6217 sayılı Kanununun 30.maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 433/1. maddesi gereğince temyiz dilekçesinin hüküm veren mahkeme aracılığı ile karşı tarafa tebliğ edilmesi ve karşı tarafa temyiz dilekçesine karşı cevap verme ve karşı temyiz isteminde bulunmak hakkının tanınması gereklidir."(www.kazanci.com).

önemli olan bu görüşün diğer hukuk daireleri tarafından da bir an önce benimsenmesidir.

Katılma yoluyla istinafta önemle üzerinde durulması gereken bir husus da, katılma yoluyla istinaf başvurusunun asıl istinaf başvurusuna bağlı nitelikte olmasıdır⁸⁷. Bu özelliğin bir sonucu olarak, asıl istinaf başvurusunda bulunan taraf feragat ederse, katılma yoluyla istinaf başvurusu da reddedilecektir (HMK m. 348/2). Yine asıl istinaf başvurusu esasa girilmeksizin reddedilirse, katılma yoluyla istinaf başvurusunun da reddi gerekmektedir (HMK m. 348/2). Buna karşılık asıl istinaf başvurusunda esasa girilirse, bundan sonra bu talebin reddi, katılma yoluyla istinaf talebinin incelenmesine engel olmayacaktır⁸⁸. Daha açık bir ifade ile, asıl istinaf başvurusu esasa girildikten sonra reddedilse dahi, katılma yoluyla istinaf başvurusu inceleneyecektir.

D- İstinafa Başvurulmasının Hükümün İcrasına Etkisi

İstinaf başvurusunda bulunulması, istinafin erteleyici etkisi nedeniyle, ilk derece mahkemesi kararının şekli anlamda kesinleşmesini engelleyecektir. Bununla birlikte HMK m. 350/1'de açıkça düzenlendiği üzere, istinaf yoluna başvurma, kural olarak, ilk derece mahkemesi kararının icrasını durdurmayacaktır⁸⁹.

Bir iş mahkemesi tarafından verilen bir nihâi karara dayanılarak icra tākibi başlatılması hâlinde, bu karara karşı istinaf başvurusunda bulunulması icra tākibini kendiliğinden durdurmayacak; icranın durdurulması için İİK m. 36 çerçevesinde icranın geri bırakılması kararının elde edilmesi gerekmektedir (HMK m. 350/1).

İİK m. 36'ya göre istinaf yoluna başvuran borçlu, hükmolunan para ya da eşyanın resmi bir merciye depo edildiğini ispat eder veya icra mahkemesinin

87 Yılmaz, İstinaf, s. 68.

88 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 531; Yılmaz, İstinaf, s. 68.

89 Bu noktada kanun koyucu, "kişiler hukuku", "aile hukuku" ve "taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar" bakımından bu kurala istisna getirmiştir. Öyle ki sözü edilen kararların kesinleşmedikçe icra edilmeleri mümkün değildir(HMK m. 350/2).

ce kabul edilecek teminat gösterirse veya borçlunun yeterli miktarda malı haczedilmişse, icranın geri bırakılması için bölge adliye mahkemesine başvuracaktır. Bu çerçevede öncelikle borçlu, icra dairesine başvurarak bölge adliye mahkemesinden icranın geri bırakılması hakkında karar getirinceye kadar uygun bir süre verilmesini isteyecektir⁹⁰. İcra dairesinden teminat karşılığında süre almış olan borçlu, ilgili bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine başvurarak icranın geri bırakılması talebinde bulunacaktır. Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi, icranın geri bırakılmasına karar vermek zorunda değildir.

VII. İstinaf Sebepleri

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun istinafa ilişkin hükümleri incelendiğinde, istinaf sebepleri hususunda yalnızca iki hükmün sevk edildiği görülmektedir. Bunlardan ilki olan HMK m.342/2'de istinaf dilekçesinde istinaf sebeplerinin belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir. İkinci olarak ise HMK m. 355'de kanun koyucu, kamu düzeni istisna olmak üzere, istinaf incelemesinin istinaf dilekçesinde belirtilen sebepler ile sınırlı olarak gerçekleştirileceğini belirtmekle yetinmiştir.

Türk Hukuku'nda kanun koyucu, istinaf sebeplerini kanunda belirleme yöntemini izlememiştir⁹¹. Hâl böyle olunca, ilk derece mahkemesindeki yargılama veya kararın yanlış ya da eksik olmasına neden olabilecek her hata, istinaf sebebi teşkil edebilecektir⁹².

Sayı bakımından herhangi bir sınırlandırmaya tâbi tutulmayan istinaf sebepleri, temel olarak "usûle ilişkin - esasa ilişkin istinaf sebepleri" şeklinde bir ayrıma tâbi tutulabilecektir. Usûle ilişkin istinaf sebepleri, ilk derece mahkemesinde cereyan eden yargılamanın hukuka uygunluğunun

denetlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede kanun koyucu, bazı ağır usûlî hataların tespiti hâlinde, esas hakkında inceleme yapılmaksızın kararın kaldırılacağını öngörmektedir. HMK m. 353/1'e göre, kararı veren hâkim hakkında yasaklılık sebebinin bulunması, haklı ret talebine rağmen hâkimin davaya bakmış olması, mahkemenin görevli veya yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış olması, dava şartlarına aykırılık, mahkemenin usûle aykırı olarak davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesi veya ayrılmasına, merci tâyinine karar vermiş olması, tarafların gösterdikleri deliller hiç toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmesi, bu sonuca yol açacak ağır usûlî hatalardır. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere, usûle ilişkin istinaf sebepleri bunlarla sınırlı olmayıp; her türlü usûl kuralına aykırılık istinaf sebebi olarak ileri sürülebilecektir.

Esasa ilişkin istinaf sebepleri de sınırlı olmamakla birlikte, iki sebep üzerinde özellikle durulmalıdır. Bunlardan ilki, maddî hukuk kurallarına aykırılıktır. Buna göre, ilk derece mahkemesi tarafından maddî hukuk kurallarının hiç uygulanmaması veya yanlış uygulanması bir istinaf sebebi teşkil edecektir⁹³. İlk derece mahkemesi, uyuşmazlık hakkında uygulanacak hukuk normunu yanlış saptar veya yürürlükte bulunan bir hükmü uygulamaz ise maddî hukuk kuralının hiç uygulanmamasından söz edilebilecektir⁹⁴. Maddî hukuk kuralının yanlış uygulanması ise, en fazla yorum ve atlama hataları ile kendisini gösterecektir. Hukuk kuralının içeriği ve sınırları bakımından yanlış tespitler yapılması "yorum hatası" olarak nitelendirilebilecek ve bir istinaf sebebi oluşturacaktır⁹⁵.

Esasa ilişkin istinaf sebepleri arasında özellikle zikredilmesi gereken bir diğer durum da vakıa tespitlerine ilişkin hatalardır. Burada tarafların ileri sürdükleri sebepler çerçevesinde ilk derece mahkemesinin vakıa tespitlerinin doğru olduğu hususunda şüphe oluşmuş ise, bölge adliye mahkemesi, yeniden tahkikat yaparak bu şüpheleri

90 Borçluya verilecek sürenin belirlenmesinde icra müdürünün takdiri yetkisi tanınmıştır. İcra müdürünün bu konuda vereceği kararlar İİK m. 16 çerçevesinde şikayet yoluna başvurulabilecektir.

91 Karşılaştırmalı hukukta istinaf sebeplerinin düzenlenme şekli hakkında bkz. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 518-526; Deren-Yıldırım, Gerekçelendirme, s. 701-704.

92 Özkes, İstinaf, s. 3105.

93 Akkaya, s. 204 vd.

94 Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 508; Akkaya, s. 205.

95 Akkaya, s. 206.

ortadan kaldıracaktır⁹⁶. Ancak şüphenin oluşması bakımından tarafların ileri sürdükleri sebeplerin çok önemli bir role sâhip olduğu unutulmamalıdır.

VIII. İstinaf Yargılaması

A- Genel Olarak

Bölge adliye mahkemelerinde gerçekleştirilecek istinaf incelemesi, temel olarak "ön inceleme" ve "tahkikat" olmak üzere iki aşamada cereyan edecektir. İlk aşama olan ön incelemede bölge adliye mahkemesi, başvurunun caiz olup olmadığını inceleyecektir. Eğer başvuru caiz bulunursa inceleme aşamasına geçilecek ve istinaf başvurusunun haklı olup olmadığı ele alınacaktır.

B- Ön İnceleme

Ön inceleme aşamasında bölge adliye mahkemesi, esas hakkında inceleme gerçekleştirmeyecek; esas hakkında inceleme yapılmasına ve karar verilmesine engel olan bir usûlî eksiklik bulunup bulunmadığını inceleyecektir. Bu çerçevede incelemenin başka bir dairece yapılmasının gerekip gerekmediği, kararın kesin nitelikte olup olmadığı, başvuru süresi, başvuru şartları ile istinaf sebep ve gerekçesinin dilekçede gösterilip gösterilmediği hususları inceleme konusu yapılacaktır (HMK m. 352).

Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin görevi, Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulu kararıyla belirlenmektedir. Bu bağlamda dosyanın gönderildiği hukuk dairesi, yapacağı ön inceleme sonucunda incelemenin başka bir hukuk dairesi tarafından yapılması gerektiğini tespit ederse, dosyanın ilgili hukuk dairesine gönderilmesine karar verecektir⁹⁷.

HMK m. 352 uyarınca bölge adliye mahkemesi,

⁹⁶ Akkaya, s. 212.

⁹⁷ Bir hukuk dairesinin verdiği karar sonucunda dosya bir başka hukuk dairesine gönderilmişse, gönderilen hukuk dairesi de yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığına karar verebilecektir. Bu durumda olumsuz iş bölümü uyuşmazlığı ortaya çıkacak ve dosya Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulu'na gönderilecektir. Başkanlar Kurulu'nun bu hususta verdiği karar bağlayıcıdır.

hakkında istinaf yoluna başvuru kararın kesin nitelikte olup olmadığını inceleyecektir. Eğer ortada ilk derece mahkemesi tarafından verilen "kesin" bir karar mevcut ise, istinaf talebi reddedilecektir. Bu bağlamda, bir ara karara karşı istinafa başvurulmuşsa, bu husus da ön inceleme aşamasında dikkate alınmalıdır⁹⁸.

İstinafa başvuru şartları çerçevesinde, istinaf dilekçesinin asgarî şartları taşıyıp taşımadığı ve harç ve giderlerin yatırılıp yatırılmadığı incelenecektir. Bu bağlamda özellikle istinaf dilekçesinde başvuru kararın yeteri kadar belirlenmesine dikkat edilmelidir.

HMK m. 352'de ön inceleme aşamasında istinaf sebep ve gerekçesinin dilekçede gösterilip gösterilmediğinin de inceleneceği düzenlenmiştir. Bu noktada istinaf dilekçesinde istinaf sebep ve gerekçesinin hiç gösterilmemiş olması durumunda bölge adliye mahkemesinin nasıl davranacağı üzerinde özellikle durulmalıdır. Doktrinde birinci görüş, bu ihtimalde istinaf başvurusunun hemen reddedilmeyeceği, HMK m. 342/3 uyarınca diğer şartların varlığı hâlinde, istinaf sebepleri hiç gösterilmemiş olsa dahi bölge adliye mahkemesinin esas inceleme aşamasına geçeceğini ve HMK m. 355 çerçevesinde ilk derece mahkemesi kararı üzerinde yalnızca "kamu düzeni" bakımından inceleme yapacağını savunmaktadır⁹⁹.

Doktrinde diğer bir görüş, istinaf dilekçesinde istinaf sebeplerinin hiç gösterilmemiş olmasının, istinaf başvurusunun reddi için yeterli olduğunu ileri sürmektedir¹⁰⁰. Bu görüş uyarınca, HMK m. 342 ve 355'de yer alan hükümler caiz bir istinaf başvurusu bakımından geçerli olmalıdır. Ancak istinaf sebeplerinin hiç gösterilmemiş olmaması durumunda, caiz bir istinaf başvurusundan söz edilemeyecek ve karar üzerinde kamu düzeni bakımından da inceleme gerçekleştirilemeyecektir¹⁰¹. Ayrıca bu görüş uyarınca, bu ihtimalde kamu düzeni incelemesinin yapılmasının kabulü edil-

⁹⁸ Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 754; Konuralp, Usul, s. 184.

⁹⁹ Pekcanitez/Atalay/Özekes, s.

¹⁰⁰ Akkaya, s. 250.

¹⁰¹ Akkaya, s. 250.

mesi, bölge adliye mahkemelerinin iş yükünü artmasına, yargılamanın uzamasına ve yargıya olan güvenin azalmasına neden olacaktır¹⁰².

Söz konusu tartışma, kamu düzenine ilişkin düzenlemeleri sıklıkla içermesi nedeniyle İş Hukuku'na ilişkin uyuşmazlıklar bakımından özellikle önemlidir. Biz bu noktada ilk görüşün haklı olduğunu düşünceyiz. Çünkü öncelikle HMK m. 342/3'de kanun koyucu, istinaf dilekçesinde başvuranın kimliği ve imzası ile başvuru kararı yeterli ölçüde belli edecek kayıtların bulunması hâlinde, diğer hususlar mevcut olmasa dahi dilekçenin hemen reddedilmeyeceğini ve HMK m. 355 çerçevesinde (kamu düzeni bakımından) inceleme yapılacağını düzenlemektedir. Ayrıca istinaf dilekçesinde istinaf sebepleri hiç gösterilmemesine rağmen kamu düzeni bakımından inceleme yapılmasının, gerçekten de bölge adliye mahkemelerinin iş yükünün artmasına ve yargılamanın uzamasına neden olabileceği hususunda ikinci görüşe katılıyoruz. Ancak bize göre, usûle ilişkin hükümlerin yorumlanması ve uygulanmasında salt usûl ekonomisi veya işyükü gözetilmemeli, bunlar ile yargılamanın temel amacı olan "bireylerin subjektif haklarının gerçeklik temelinde sağlanması" arasında denge gözetilmelidir. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında ise, ikinci görüşte belirtilen aksine, istinaf dilekçesinde istinaf sebebi hiç gösterilmediği için kararın kamu düzeni bakımından incelemeye tâbi tutulmaması yargıya duyulan güvenin azalmasına neden olabilecektir. Bu nedenlerle de istinaf dilekçesinin başvuranın kimliği ve imzası ile başvuru kararı yeteri kadar belli eden kayıtları içermesi durumunda, istinaf dilekçesinde istinaf sebepleri hiç gösterilmese dahi bölge adliye mahkemesi esas-tan incelemeye geçecek ve İş Hukuku'nda yer alan kamu düzenine ilişkin düzenlemeleri de gözönüne alarak ilk derece mahkemesinin kararını inceleyecektir.

HMK m. 352'de ön incelemenin bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi tarafından gerçekleştirileceği hükme bağlanmıştır. Kanaatimizce bu düzenleme, ön incelemenin mutlaka heyet hâlinde yapılması gerektiği şeklinde yorumlanmamalı-

dır¹⁰³. Çünkü HMK m. 354/1'de esas hakkında incelemenin, davanın özelliğine göre görevlendirilecek bir üye tarafından da yapılabileceği belirtilmektedir. Esas hakkında inceleme bakımından dahi buna cevaz veren kanun koyucunun, daha somut bir incelemeyi gerektiren ön incelemede evleviyetle bunu kabul edeceği sonucuna varılmalıdır. Dolayısıyla ilgili hukuk dairesi başkanı, ön incelemeyi gerçekleştirmesi için daire üyelerinden birini görevlendirebilmeli; bu üyenin hazırladığı raporu hukuk dairesi heyet hâlinde müzakere ederek karar verebilmelidir¹⁰⁴.

HMK m. 352'de ön incelemenin dosya üzerinden gerçekleştirileceği açıklanmaktadır. Ön inceleme safhasında incelenecek hususlar dikkate alındığında, bu safhada duruşma yapılmaması buradaki ön incelemenin niteliğine uygun düşmektedir.

C- İnceleme

1. Genel Olarak

Ön inceleme aşamasında esas hakkında inceleme yapılmasına ve karar verilmesine engel olan bir usûlî eksiklik bulunmadığı sonucuna varılırsa HMK m. 354 vd. uyarınca "inceleme" aşamasına geçilecektir. İnceleme aşamasında ilk derece mahkemesinin kararı ele alınarak istinaf talebinin haklı olup olmadığı incelenecektir.

2. İncelemenin Kapsamı

İstinaf yargılamasında bölge adliye mahkemesi, öncelikle ön inceleme aşamasında, esas hakkında inceleme yapılmasına ve karar verilmesine engel olan bir usûlî eksiklik olup olmadığını inceleyecektir. Bunun ardından kanun koyucu, HMK m. 353/1 (a)'da, bölge adliye mahkemesinin bazı hâllerde esasa girmeksizin karar vereceğini düzenlemiştir. Bunların haricinde ise bölge adliye mahkemesi, davanın esasına girerek tahkikat yapacaktır. Ancak bu noktada üzerinde özellikle durulması gereken husus, istinaf yargılamasındaki tahkikat ile ilk derece yargılamasındaki tahkikatın aynı nitelikte olmamalarıdır. Öncelikle, istinaf yargılamasındaki

102 Akkaya, s. 251.

103 Aynı görüşte Akkaya, s. 241.

104 Aynı görüşte Akkaya, s. 241.

tahkikat aşağıda da üzerinde duracağımız gibi sınırlıdır. Öyle ki HMK m.355 gereğince bölge adliye mahkemesinde tahkikat, kural olarak, tarafların ileri sürdükleri istinaf sebepleri ile sınırlı olarak gerçekleştirilecektir.

Tahkikatın istinaf sebepleriyle bağlı olarak yapılması kuralı, sadece taraflarca getirilme ilkesinin geçerli olduğu davalar bakımından söz konusudur. Buna karşılık re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda ise bu kural uygulanmayacaktır¹⁰⁵. Bu bağlamda, iş yargısında örneğin hizmet tespiti davalarında re'sen araştırma ilkesi geçerli olduğu için¹⁰⁶, iş mahkemelerinin bu davalarda verecekleri kararlar bakımından istinaf yargılamasında bölge adliye mahkemesi, istinaf sebepleriyle bağlı olmayacaktır. Buna karşılık alacak davalarında taraflarca getirilme ilkesi hâkim olduğundan¹⁰⁷, bu kararlar bakımından yapılacak istinaf yargılaması, kural olarak istinaf sebepleriyle bağlı olarak yapılacaktır.

İstinaf yargılamasında "istinaf sebepleriyle bağlılık" kuralı olarak benimsenmiş olsa da, "kamu düzenine aykırılık" bu kuralın istisnası olarak kabul edilmiştir. Öyle ki HMK m. 355'e göre, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık görmesi hâlinde bunu re'sen gözetecektir.

Kanun koyucunun "kamu düzenine aykırılığı" istisna olarak belirlemiş olması, doktrinde, bu kavramın muğlak ve değişken olması itibariyle eleştiri-

rilmiştir¹⁰⁸. Hattâ bu bağlamda, bu kavramın maddî hukuktaki kadar geniş şekilde kabul edilmemesi, "usûlî kamu düzeni" kavramı üzerinde durulması doktrinde teklif edilmiştir¹⁰⁹. Bununla birlikte bizim de katıldığımız doktrinde ağırlıklı olan görüş, hem usûlî hem de maddî hukuka ilişkin konularda kamu düzeninden sayılan hususların istinaf yargılamasında re'sen dikkate alınacağını kabul etmektedir¹¹⁰.

Kamu düzeninden olan hususların re'sen dikkate alınacak olması, İş Hukuku'nun kamu düzenine ilişkin birçok hüküm barındırması nedeniyle iş yargısı bakımından özellikle önemlidir. Öyle ki İş Hukuku, kanun koyucu tarafından düzenlenenlerin haricinde yargı kararları ile de yaratılan emredicilikten beslenen bir alandır¹¹¹. Bunun haricinde yine İş Hukuku, işçi lehine yaratılmış, aksi kararlaştırılabilen nisbî emredici normlardan oluşan, kanundaki nisbî emredici hükümlerin ötesinde, toplu iş sözleşmeleri ve yargı kararlarıyla şekillenen sosyal kamu düzeni kavramının kabul edildiği bir alandır¹¹². Bu bağlamda örneğin kıdem tazminatına ilişkin hükümler¹¹³, cezaî şart, ibranâme ve ikaleye getirilen sınırlandırmalar kamu düzenine ilişkin oldukları için, bunlar bölge adliye mahkemesi tarafından re'sen gözönüne alınacaktır.

3. İstinaf İncelemesinde Dava Malzemesi

a-) Genel Olarak

İlk derece mahkemesinde vakıa ve delil incelemesinin eksik veya hatalı yapılmış olması hâlinde, bölge adliye mahkemesi, tahkikatı tamamlayarak esas hakkında yeniden karar verecektir.

İstinaf yargılamasında tahkikat yapılacak olsa da, bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkeme-

¹⁰⁵ Yılmaz, s.74; Akkaya, s. 265.

¹⁰⁶ Tuncay, A. Can/Ekmekçi, Ömer, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 17. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2015, s. 264; Güzel, Ali/Okur, Ali Rıza/Caniklioğlu, Nurşen, Sosyal Güvenlik Hukuku, 15. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 346. Aynı yönde Y. 10. HD., E. 2013/5565, K. 2013/6396, kt. 01.04.2013: "(...)Bu tür aidiyet ve tespit davalarında gerçeğin tam olarak saptanması için, işin kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde etraflıca araştırılması gereği ortadadır. Vazgeçilemez ve devredilemez nitelikteki temel haklardan olan sosyal güvenlik hakkının yaşama geçirilmesine yönelik tespit ve aidiyet davalarının kamu düzenine ilişkin davalardan olduğu gözetilerek, davacının iddiasının gerçekliğinin resen araştırma ile saptanması gereklidir."(www.kazanci.com).

¹⁰⁷ Y. HGK., E. 2013/22-2384, K. 2015/1510, kt. 05.06.2012: "(...) Öte yandan, fazla çalışma ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacakları tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir konudur. Bu nedenle hâkimin resen delil toplama yetkisinden de söz edilemez."(www.kazanci.com).

¹⁰⁸ Haluk Konuralp, "İstinafta Kamu Düzeni", Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı VI, s. 134.

¹⁰⁹ Akkaya, s. 268-269.

¹¹⁰ Özekes, 100 Soruda, s. 87.

¹¹¹ Doğan Yenisey, Kübra, İş Hukukunun Emredici Yapısı, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 194.

¹¹² Doğan Yenisey, s. 195.

¹¹³ Y. 9. HD., E. 2003/19197, K. 2004/8296, kt. 12.04.2004: "(...) Zira 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesinde açıkça ifade edildiği üzere kıdem tazminatı ile ilgili hususlar kamu düzeni ile ilgili olup bu maddede yazılı esaslara uygulamanın yaptırımı da aynı yasada belirtilmiştir."(www.kazanci.com).

si önünde cereyan eden tahkikatı tamamen yeniden gerçekleştirmek zorunda değildir. Bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi tarafından doğru olarak yapılan işlemleri kendi yapacağı tahkikatta esas alabilecektir. Zâten bu nedenledir ki doktrinde de, istinafın ilk derece mahkemelerinin önemini azaltmayacağı, aksine istinaf yargılamasının ilk derece mahkemesinde kurulan temel üzerine inşa edileceği haklı olarak vurgulanmaktadır¹¹⁴.

İstinaf yargılamasında bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesinin yaptığı vakia tespitleri ile bağlı olup olmayacağı hususunda kanunda somut bir hüküm yer almamaktadır. Bu noktada, istinaf incelemesinin sınırlarını belirleyen HMK m. 355'den yararlanılabilecektir. Anımsanacağı üzere HMK m. 355'e göre inceleme, kural olarak istinaf sebepleriyle sınırlı olarak gerçekleştirilecektir. Hâl böyle olunca, taraflar vakıaların tespitinde hata yapıldığı hususunu istinaf sebebi olarak ileri sürmezler ise, bölge adliye mahkemesi de istinaf yargılamasında vakıaların tespitini tekrar tartışma konusu yapamayacaktır¹¹⁵. Buna karşılık taraflar vakıaların tespitinin hatalı veya eksik olduğunu bir istinaf sebebi olarak ileri sürerler veya ileri sürülen istinaf sebepleri, ilk derece mahkemesinde yapılan vakia tespitini şüpheli kılarırsa, bu durumda bölge adliye mahkemesi de ilk derece mahkemesinin vakia tespitleriyle bağlı olmayacaktır¹¹⁶. Bu durumda bölge adliye mahkemesi, vakıaların hatalı veya yanlış tespit edilmesine neden olan yargılama hatalarını düzeltebilecektir. Bu çerçevede bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi önünde dinlenen tanıkları yeniden dinleyebilecek, yeniden bilirkişi incelemesi yaptırabilecek veya yeniden keşif yapılmasına karar verebilecektir.

b-) Yeni Vakıaların İleri Sürülmesi

İstinaf yargılamasında yeniden tahkikat yapılarak dava malzemesi yeniden ele alınabilecek olsa

da, kanun koyucu bunu da sınırlamalara tâbi tutmuştur. Öyle ki HMK m. 357/1 uyarınca, re'sen gözönünde tutulanlar hariç olmak üzere, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyle iddia ve savunmalar dinlenemeyecek, yeni delillere dayanılamayacaktır¹¹⁷.

HMK m. 357/1'de de açıkça belirtildiği üzere kanun koyucu, istinaf yargılamasında yeni vakia ve delil ileri sürülmesini yasaklamıştır. Bu bağlamda, ilk derece yargılamasında mevcut olup da ileri sürülmemiş olan, yani ilk kez istinaf yargılamasında ileri sürülen vakia ve deliller "yeni" sayılacaktır¹¹⁸. Bu çerçevede, ilk derece yargılamasında ileri sürülen iddia ve savunmaları tamamlama veya açıklama amacıyla yapılan açıklamalar yeni iddia ve savunma olarak değerlendirilmemelidir¹¹⁹.

Yeni vakıaların ileri sürülmesi bakımından iki ihtimal üzerinde ayrıca durulmalıdır. Bunlardan ilki, ilk derece yargılamasında mevcut olmalarına rağmen taraflarca bilinmeyen vakıalardır (*nova reperta*). Doktrinde bir görüş, tarafların bilmedikleri bir vakıaya dayanmaları beklenemeyeceği için, bu vakıanın istinaf yargılaması sırasında öğrenilmesi hâlinde, bunun istinafta "yeni vakia yasağı"na takılmaksızın ileri sürülebileceğini savunmaktadır¹²⁰. Bununla birlikte bizim de katıldığımız ikinci görüşe göre ise kanun koyucu, yeni vakia yasağını düzenlerken "mücbir sebeple gösterilmesi mümkün olmayan vakıaları" istisna tutmadığından, bu vakıalar da istinafta ileri sürülemeyeceklerdir¹²¹. Çünkü kanun koyucunun irâdesi aksi yönde olsa idi, deliller bakımından olduğu gibi, yeni vakia yasağı bakımından da "mücbir sebep" bir istisna olarak kabul edilirdi.

Üzerinde durulması gereken ikinci ihtimal ise, ilk derece yargılamasından sonra ortaya çıkan va-

114 Tutumlu, Mehmet Akif, "İstinaf Yargılamasında Yeni Vakia-Delil Getirme Yasağı ve İstisnaları", Terazi, 2007, S. 7, s.60. Buna karşılık doktrinde Tanrıver, istinaf derecesinde davanın kısmen veya tamamen yeni baştan görülmesinin, ilk derece mahkemelerinin halkın gözündeki değerini azaltacağını düşünmektedir. Bkz. Tanrıver, s. 155.

115 Akkaya, s. 285-286.

116 Akkaya, s. 285-286.

117 Doktrinde bazı yazarlar, istinaf aşamasında yeni vakia ve delil getirilmesinin yasaklanması ile, istinaf yargılamasının özünü teşkil eden "davanın yeniden baştan ele alınıp görülerek karara bağlanması" düşüncesinden uzaklaşıldığını belirtmektedirler. Bu yönde bkz. Tanrıver, s. 152-153.

118 Akkaya, s. 287.

119 Akkaya, s. 287.

120 Akkaya, s. 288-289.

121 Deren-Yıldırım, Gerekçeleştirme, s. 709.

kıalardır (*nova producta*). Doktrinde bir görüş, bu vakıaların ayrı bir davanın konusunu oluşturacağı gerekçesiyle istinaf aşamasında ileri sürülemeyeceğini belirtmektedir¹²². Buna karşılık bize göre bu vakıaların istinaf yargılamasında ileri sürülmeleri mümkün olmalıdır¹²³. Çünkü öncelikle ilk kez istinaf aşamasında ortaya çıkan bir vakıanın taraflarca ilk derece yargılamasında ileri sürülebilmesi zâten imkânsızdır. Ayrıca bu vakıa dikkate alınmadan verilecek bir kararın gerçeği yansıtmayacağı da kuvvetle muhtemeldir. Son olarak ise, istinaf aşamasında ortaya çıkan bir vakıa için yeniden dava açılması, usûl ekonomisi ile de örtüşmeyecektir.

Yeni vakıaların ileri sürülmesi yasağı, kural olarak dava malzemesinin taraflarca getirme ilkesinin geçerli olduğu davalarda uygulama alanı bulacaktır. Buna karşılık re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda ise yeni vakıaların ileri sürülmesi mümkündür¹²⁴.

c-) Yeni Delillerin İleri Sürülmesi

Kanun koyucu, istinaf sırasında yeni deliller ileri sürülmesini de kural olarak yasaklamıştır. Bununla birlikte kanun koyucu, HMK m. 357/3'te, vakıalardan farklı olarak¹²⁵, bu yasağı yumuşatarak bazı hallerde delil ileri sürülmesine de imkân tanımıştır. Bu hükme göre, ilk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği hâlde incelenmeden reddedilen veya mücbir bir sebeple gösterilmesine olanak bulunmayan deliller bölge adliye mahkemesince incelenebilecektir.

Yeni delil yasağının istisnaları arasında yer verilen "mücbir sebep" kavramının ne anlama geleceği üzerinde durulmalıdır. Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan İstinaf El Kitabı'nda buradaki mücbir sebebin HUMK m. 445/1'de¹²⁶ yargılamanın yenilenmesi sebepleri arasında yer verilen "mücbir se-

bep" ile aynı anlamda olduğu açıklanmaktadır¹²⁷. Doktrinde, HUMK m. 445/1'te yer alan "mücbir sebep" kavramından yargılamanın yenilenmesini talep eden tarafın kusuruna dayanmayan sebeplerin anlaşılması gerektiği kabul edilmektedir¹²⁸. Dolayısıyla bu madde anlamında mücbir sebep, Borçlar Hukuku'ndakinin aksine "objektif" olarak değil "sübjektif olarak kaçınılması mümkün olmayan sebep" şeklinde değerlendirilmektedir. Buradan da hareketle doktrinde, ilk derece mahkemesindeki yargılama sırasında mevcut olan bir belgenin çalınması HUMK m. 445/1 anlamında bir "mücbir sebep" olarak görülmekte ve çalınan bu belgenin nihai kararın verilmesinden sonra ele geçirilmesinin bir yargılamasının iadesi sebebi teşkil edeceği ifade edilmektedir¹²⁹. Yargıtay, istikrar kazanmış kararlarında, belgenin ilk derece mahkemesindeki yargılama sırasında elde edilememesinde, yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunan tarafa bir kusur yükletilememesi gerektiğine karar vermektedir¹³⁰.

Bunların haricinde, taraflarca gösterilen deliller hiç toplanmamış veya hiçbir şekilde değerlendirilmemiş ise, yine istinaf derecesinde delil ileri sürülmesine gerek bulunmamaktadır. Çünkü bu du-

127 İstinaf El Kitabı, s. 58. HUMK m. 445/1 çerçevesinde "mücbir sebep" kavramı hakkında detaylı bilgi için bkz. Namli, s. 263 vd.

128 Belgesay, Mustafa Reşit, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, İÜHF Yayınları, İstanbul 1939, s. 397; Ansay, s. 378; Arslan, s. 85; Üstündağ, s. 914; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 742.

129 Ansay, s. 379; Arslan, s. 86; Umar, Bilge, "Türk Medeni Usul Hukukunda İadei Muhakeme", İÜHF, 1963/1-2, s. 269; Bilge/Önen, s. 711.

130 Y. 11. HD., E. 2005/996, K. 2006/931, kt. 06.02.2006: "(...) Maddede belirtilen zorlayıcı nedenden anlaşılması gereken, yargılamanın yenilenmesini isteyen tarafın söz konusu belgeyi dava sırasında elde edememesinin kendi kusuruna dayanmamasıdır."(www.kazanci.com.); Y. 10. HD., E. 2002/817, K. 2002/886, kt. 11.02.2002: "(...) Yeni bir senet veya belgenin ele geçirilmiş olmasına ilişkin yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabul edilebilmesi için; bu senet veya belgenin asıl davaya ilişkin yargılama aşamasında mevcut olması, kararı etkileyecek nitelikte bulunması, hükmün verilmesinden önce ele geçirilememiş olması, yargılama aşamasında ele geçirilememenin iade-i muhakeme isteyen kusurundan kaynaklanmamasına ilişkin koşulların birlikte gerçekleşmiş olması gerekir."(www.kazanci.com).

122 Deren-Yıldırım, Gereçlendirme, s. 709.

123 Benzer görüşte Akkaya, s. 289-290; İstinaf El Kitabı, s. 55.

124 Akkaya, s. 290.

125 Yeni vakıa ileri sürülmesi yasağı bakımından kanunda açıkça düzenlenmiş bir istisna mevcut değildir.

126 HUMK m. 445/1'de, yargılama sırasında mevcut olup da bir mücbir sebep veya lehine hüküm verilen tarafın fiili nedeniyle elde edilememiş bir belge veya senedin sonradan ele geçirilmesi bir yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak düzenlenmektedir.

rumda bölge adliye mahkemesi kararı kaldırarak, dosyayı ilk derece mahkemesine gönderecektir.

Yeni delillerin ileri sürülmesi yasağı da, kural olarak dava malzemesinin taraflarca getirme ilkesinin geçerli olduğu davalarda uygulama alanı bulacaktır. Buna karşılık re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda ise yeni delillerin ileri sürülmesi mümkündür¹³¹.

4. İncelemenin Usûlü

HMK m. 354/1 uyarınca inceleme, bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi tarafından, davanın özelliğine göre heyet veya görevlendirilecek bir üye tarafından gerçekleştirilecektir. İncelemenin heyet veya üye tarafından gerçekleştirilmesi hususunda kanun koyucu, kıstas olarak "davanın özelliği"ni benimsemiştir. Kezâ maddenin gerekçesinde ise, "incelenen konunun önemi ve kapsamı"na göre incelemenin heyet veya heyetçe görevlendirilecek bir üye tarafından gerçekleştirileceği açıklanarak, bu hususta mahkemeye takdir yetkisi tanınmıştır.

İstinaf talebi üzerine bölge adliye mahkemesinin, gerekli görmesi hâlinde tahkikat işlemleri gerçekleştirebileceğini daha önce belirtmiştik. Bu bağlamda bölge adliye mahkemelerinin yargı çevrelerinin oldukça geniş olduğu göz ardı edilmemelidir¹³². Hâl böyle olunca bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi, sık sık mahkemenin bulunduğu il merkezi sınırlarının dışında işlemler yapabilecektir. Kanun koyucu da bu gibi durumları gözönüne almış ve HMK m. 354/2'de, gereken hâllerde başka bir bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesine istinabe edilebileceğini hükme bağlamıştır.

İstinaf yargılamasında uygulanacak yargılama usûlü hakkında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda özel bir düzenleme yer almamakta, kanun koyucu yalnızca HMK m. 360'da ilk derece mahkemesinde uygulanacak yargılama usûlünün bölge adliye mahkemesinde de uygulanacağını belirtmekle yetinmektedir. Bu durumda bir iş mahkemesinin ka-

rarına karşı istinaf talebinde bulunulması üzerine, HMK'da yer alan özel hükümler haricinde, bölge adliye mahkemesinde de basit yargılama usûlüne göre inceleme yapılacaktır¹³³.

5. İstinaf İncelemesinde Duruşma

HMK m. 356'da açıkça ifâde edildiği üzere, istinaf yargılaması kural olarak duruşmalı olarak gerçekleştirilecektir. Kural bu olmakla birlikte, kanun koyucu bazı hâllerde duruşma yapılmayacağını düzenlemiştir. Bu bağlamda, tekrar edilmelidir ki HMK m. 352'ye göre, istinaf yargılamasındaki ön inceleme duruşma yapılmaksızın, dosya üzerinden gerçekleştirilecektir. Bunun haricinde HMK m. 353'de inceleme aşamasında duruşma yapılmasına gerek olmayan hâller düzenlenmiştir. Madde incelendiğinde, duruşma yapılmadan karar verilecek hâller "usûle ilişkin ve esasa ilişkin" olmak üzere ikiye ayrılabilir.

Usûle ilişkin hâller; kararı veren hâkim hakkında yasaklılık sebebinin bulunması, haklı ret talebine rağmen hâkimin davaya bakmış olması, mahkemenin görevli veya yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış olması, dava şartlarına aykırılık, mahkemenin usûle aykırı olarak davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesi veya ayrılmasına, merci tâyinine karar vermiş olması, tarafların gösterdikleri deliller hiç toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olmasıdır (HMK m. 353/1 (a)).

HMK m. 353/1 (b)'de ise esasa ilişkin bazı hâllerde de duruşma yapılmayacağı düzenlenmiştir. Buna göre, incelenen kararın usûl veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşılırsa, yargılamada eksiklik bulunmamakla birlikte kanunun olaya uygulanmasında hata yapılmış olup yeniden yargılama yapılmasına da ihtiyaç duyulmuyorsa ve yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise duruşma yapılmaksızın karar verilecektir.

HMK m.352 ile 353/1 (a) ve (b)'de düzenlenen hâller haricinde, istinaf yargılamasında inceleme "duruşmalı" olarak gerçekleştirilecektir. Duruşmalı

¹³¹ Akkaya, s. 293.

¹³² Her bölge adliye mahkemesinin yargı çevresine birden fazla ilin girdiği muhakkaktır. Bunların içinde örneğin Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'nin yargı çevresine 19 il dâhildir.

¹³³ Akkaya, s. 261; Kurt Konca/Damar, s. 220.

olarak gerçekleştirilen incelemelerde, duruşma günü taraflara tebliğ edilecektir (HMK m. 356/1). Taraflara tebliğ edilen bu dâvetiyede, duruşmada hazır bulunmadıkları takdirde tahkikatın yokluklarında yapılarak karar verileceği, ayrıca başvuran tarafa çıkartılacak davetiyede ise yapılacak tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesince belirlenen gideri duruşma gününe kadar avans olarak yatırması gerektiği açıkça belirtilecektir (HMK m. 358/1). İstinaf başvurusunda bulunan taraf geçerli bir mazerete dayanarak duruşmaya gelemezse, yeni bir duruşma tarihi belirlenerek yine taraflara bildirilecektir (HMK m. 358/2). Eğer istinafa başvuran mazeretsiz olarak duruşmalara katılmaz tahkikatla ilgili giderler süresi içinde yatırmazsa, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilecektir. Ancak tahkikat yapılmadan karar verilmesine imkân bulunmuyorsa, istinaf başvurusu reddedilecektir (HMK m. 358/2).

6. İstinaf Yargılamasında Yapılamayacak İşlemler

Kanun koyucu, sınırlı istinafı kabul etmesini tâkiben, bazı işlemlerin istinaf aşamasında hiç yapılamayacağını düzenleyerek yargılamanın gereksiz olarak uzamamasını sağlamaya çalışmıştır.

HMK m. 357/1 uyarınca, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinde karşı dava açılmayacak, davaya müdahale talebinde bulunulamayacak, davanın ıslahı ve davaların birleştirilmesi (HMK m. 166 hariç) istenemeyecektir.

Yukarıda da ifâde edildiği üzere, Türk Hukuku'nda "dar istinaf" tercih edilmiş olup; bunun sonucunda istinafın temel işlevi, ilk derece mahkemesinin nihaî kararının denetimi olmuştur. Hâl böyle olunca da istinafta karşı dava açılması bu tercihin doğal sonucu olarak görülebilecektir.

HMK m. 66'ya göre fer'î müdahale talebi tahkikat aşaması sona erinceye kadar ileri sürülebileceği için istinafta fer'î müdahale talebinde bulunulamaması da doğaldır. Aslî müdahalede aslî müdahil davanın taraflarına yeni bir dava açtığı

için, bu talebin istinafın denetim işleviyle örtüşmeyeceği ifade edilebilecektir¹³⁴.

IX. Bölge Adliye Mahkemesinin Verebileceği Kararlar

A- Ön İnceleme Sonucunda Verilebilecek Kararlar

Ön inceleme safhasında bölge adliye mahkemesi, incelemenin başka bir dairece yapılmasının gerekip gerekmediği, başvuru kararının kesin nitelikte olup olmadığı, istinaf süresi, istinafa başvuru şartları ve istinaf sebeplerinin gösterilip gösterilmediği hususlarını inceleyecektir.

Ön inceleme sonucunda incelemenin başka bir daire tarafından yapılması gerektiği sonucuna varılırsa, dosyanın ilgili daireye gönderilmesine karar verecektir.

Hakkında istinafa başvuru kararına karşı istinaf yolu açık değilse, yani karar "kesin" nitelikte ise veya ortada bir nihaî karar yoksa ya da istinaf başvurusu süresi içinde yapılmamışsa, istinaf talebi reddedilecektir.

İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği veya imzasını taşıyor ya da hakkında istinafa başvuru karar yeterli ölçüde belli edilmemişse, yine istinaf talebinin reddedilmesi gerekecektir. Ancak istinaf dilekçesi başvuranın kimliği ve imzasını içeriyor ve hakkında başvuru karar da yeterli ölçüde belli edilmişse, istinaf dilekçesinde bulunması gereken diğer unsurların yokluğu, istinaf talebinin reddini gerektirmeyecektir. Bu durumda inceleme aşamasına geçilecek ve ilk derece mahkemesinin kararı,

¹³⁴ Davanın ihbarı bakımından kanunda özel bir düzenleme mevcut değildir. Bununla birlikte davanın ihbâr edildiği kişi, HMK m. 63 uyarınca davaya fer'î müdahil olarak katılabilecektir. Oysa HMK m. 357/1'de istinafta fer'î müdahalede bulunulamayacağı hükme bağlanmıştır. Hâl böyle olunca, her ne kadar kanunda açık bir hüküm mevcut olmasa dahi, bu düzenlemeler karşısında istinafta davanın ihbâr edilmesinin de dolaylı olarak yasaklandığı kanaatini taşımaktayız. Aynı görüşte Atalı, Murat, Medeni Usul Hukukunda Davanın İhbarı, Yetkin Yayınları, Ankara 2007, s. 88-89; Akkaya, s. 296-297.

yalnızca “kamu düzeni” bakımından incelemeye tâbi tutulacaktır. Bu çerçevede tekrar edilmelidir ki, istinaf sebeplerinin hiç gösterilmemiş olması başlı başına istinaf talebinin reddini gerektiren bir durum değildir¹³⁵.

B- İnceleme Sonucunda Verilebilecek Kararlar

1. İstinaf Başvurusunun Haksız Bulunması Hâlinde

Ön incelemeyi müteakiben ilk derece mahkemesinin kararını incelemeye tâbi tutan bölge adliye mahkemesi, bu kararın usûl ve esas yönünden hukuka uygun olduğu sonucuna varırsa istinaf başvurusunun esastan reddine karar verecektir. Bu çerçevede bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinde yapılan yargılamanın usûle uygun olduğu, vakıa tespitlerinde hata veya eksiklik bulunmadığı ve maddî hukukun da doğru uygulandığı kanaatine ulaşırsa istinaf başvurusunu esastan reddedecektir¹³⁶.

İstinaf yargılaması sonucunda istinaf talebinin esastan reddedilmesi, ilk derece mahkemesinin verdiği kararın doğruluğunun da teyit edilmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda istinaf talebinin esastan reddi kararı, Yargıtay tarafından verilen onama kararı ile benzerlik göstermektedir¹³⁷. Bununla birlikte bölge adliye mahkemeleri Yargıtay gibi “hukukî denetim mahkemeleri” olmadıkları için, istinaf talebinin esas reddi kararı da teknik anlamda “onama” kararı olarak nitelendirilemeyecektir¹³⁸.

İstinaf başvurusunun haksız bulunması hâlinde, HMK m. 351 hükmü de gözden uzak tutulmamalıdır. Öyle ki söz konusu hükme göre, istinaf başvurusunun kötünietle yapıldığının anlaşılması hâlinde, HMK m. 329 uygulama alanı bulacaktır. HMK m. 329 ise, kötünietli olan tarafın aleyhine disiplin

para cezasına hükmedileceğini öngörmektedir¹³⁹.

2. İstinaf Başvurusunun Haklı Bulunması Hâlinde:

a-) Dosyanın İlk Derece Mahkemesine Gönderilmesi Kararı

İstinaf yargılaması sonunda bazı önemli usûlî hata veya eksikliklerin bulunduğunu tespit eden bölge adliye mahkemesi, HMK m. 353/1 (a) hükmü uyarınca, davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verecektir.

HMK m. 353/1 (a) uyarınca, kararı veren hâkim hakkında yasaklılık sebebinin bulunması, haklı ret talebine rağmen hâkimin davaya bakmış olması, mahkemenin görevli veya yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış olması, dava şartlarına aykırılık, mahkemenin usûle aykırı olarak davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesi veya ayrılmasına, merci tâyinine karar vermiş olması, tarafların gösterdikleri deliller hiç toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması hâlinde bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak dosyanın ilgili ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verecektir.

Bu noktada, uygulamada sorunlara yol açabilecek olması itibariyle yukarıda sayılan son sebebe değinilmelidir. Öyle ki bölge adliye mahkemesinin dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verebilmesi için, deliller hiç toplanmadan veya toplanan deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması gerekmektedir. Buna karşın delillerin son derece sınırlı bir şekilde toplanmış veya toplanan delillerin yetersiz bir şekilde değerlendirilmiş olması, gönderme kararı verilmesi için yeterli değildir; bu ihtimalde bölge adliye mahkemesi, tahkikatındaki eksiklikleri tamamlayarak esas hakkında karar vermelidir¹⁴⁰. Ayrıca kanaatimizce

135 Bkz. Yukarıda VIII, B.

136 Akkaya, s. 321.

137 Akkaya, s. 322.

138 Özekes, İstinaf, s. 3113; Albayrak, s. 157. Bununla birlikte doktrinde bazı yazarlar, bunun bir “onama” kararı olduğunu belirtmektedir. Bkz. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 536; Yılmaz, İstinaf, s. 79.

139 Her ne kadar HMK m. 329’da böyle bir düzenleme yer alsada, maalesef ki gerek ilk derece mahkemeleri, gerek de Yargıtay bu hükmün uygulanmasında oldukça çekingen davranmaktadırlar.

140 Konuralp, Usul, s. 185; Akkaya, s. 328; Albayrak, s. 154. Maddenin lâfzı bu sonucu gerekli kılmakla birlikte, bu durumun, delillerin toplanması işindeki ağırlığı

bölge adliye mahkemeleri, dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ihtimaline yalnızca burada düzenlenen sebeplerle sınırlı olarak ve bunları da dar şekilde yorumlayarak başvurmalılar, mümkün oldukça “yeniden karar verme” yolunu tercih etmelidirler¹⁴¹. Aksi bir tutum, yargılamanın da çok daha fazla uzamasına neden olabilecektir¹⁴².

Dosyanın gönderileceği mahkeme, duruma göre kararı veren ilk derece mahkemesi olabileceği gibi, bölge adliye mahkemesinin kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesi de olabilecektir. Ayrıca kararı veren mahkemenin görevsiz veya yetkisiz olması durumunda ise dosya, görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmelidir.

b-) İlk Derece Mahkemesi Kararının Kaldırılarak Davanın Esası Hakkında Karar Verilmesi

HMK m. 353/1 (a)'da sayılan hâller haricinde, taraflarca ileri sürülen istinaf sebeplerinin haklı olduğu kanaatine varan bölge adliye mahkemesi, tahkikat safhasındaki hataları düzeltmek ve eksiklikleri tamamlamak suretiyle davanın esasına girecek ve yapacağı inceleme sonucunda, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak davanın esası hakkında yeniden karar tesis edecektir.

bölge adliye mahkemelerine kayması ve ilk derece yargılamaının önemini kaybetmesi sonucunu doğurabileceği endişesi taşıdığımızı da belirtmekte yarar vardır. Sınırlı istinafta istinaf yargılamaının asıl işlevinin “denetim” olduğu ve dava malzemesi toplanması işinin asıl olarak ilk derece yargılamaına ait olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle bir yandan ilk derece mahkemesi hâkimleri, delillerin toplanması ve değerlendirilmesi noktasında özenli davranmalılar, diğer yandan bölge adliye mahkemeleri de bu hükmü, “dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi için bir çâre” şeklinde yorumlamamalıdır.

141 Yılmaz, İstinaf, s. 80. Örneğin doktrinde Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, bölge adliye mahkemesinin esasa girerek istinaf talebini kabul etmesi durumunda, kural olarak bozma kararı ile yetinmeyerek yeniden uyuşmazlığın çözümüne ilişkin karar vermesi gerektiğini ifâde etmektedirler. Bkz. Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, Esaslar, s. 537.

142 Yılmaz, İstinaf, s. 80.

X. İstinaftan Sonra Temyiz Yoluna Başvurulabilecek Kararlar

İstinafın yürürlüğe girmesiyle birlikte temyiz, bölge adliye mahkemeleri tarafından verilen kararlar üzerinde hukukî denetimin gerçekleştirildiği kanun yolu hâline bürünmüştür. Hangi kararlar hakkında temyize başvurulacağı sorusuna ise HMK m. 361-363 cevap vermektedir.

HMK m. 361, temyiz edilebilecek kararlar bakımından kuralı ortaya koymaktadır. Buna göre, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen nihaî kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilecektir. Görüldüğü gibi bu sistemde temyiz, kural olarak, bölge adliye mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı başvurulabilen bir yol olup; ilk derece mahkemelerinin verdikleri nihaî kararlara karşı kural olarak temyiz yolu kapalıdır.

Kural bu olmakla birlikte kanun koyucu, HMK m. 362'de, temyiz edilebilen kararlar bakımından bazı sınırlamalar öngörmüştür. Bu bağlamda ilk olarak, temyiz için de bir “değer sınırı” belirlenmiştir. Öyle ki HMK m. 362/1 (a) uyarınca, miktar veya değeri 25.000 TL'yi geçmeyen (bu tutar dâhil) davalarda verilen bölge adliye mahkemesi kararları kesin nitelikte olacak, bunlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacaktır. Eğer kısmî dava açılmışsa, temyiz sınırı alacağın tamamına göre belirlenecektir (HMK m. 362/2). Alacağın tamamının dava edilmesi hâlinde ise, asıl talebinin kabul edilmeyen bölümüne bakılacaktır. Asıl talebinin kabul edilmeyen kısmı 25.000 TL'yi geçmeyen taraf, kararı temyiz edemeyecektir (HMK m. 362/2)¹⁴³. Bununla birlikte İş Mah. K. m. 8/3'de bu sınır çok daha düşük bir şekilde belirlenmiş idi. Öyle ki bu maddeye göre, bölge adliye mahkemesinin para ile değerlendirilemeyen dava ve işler hakkındaki kararları ile miktar veya değeri beşbin lirayı geçen davalar hakkındaki nihaî kararlara karşı tebliğ tarihinden

143 Bununla birlikte bu durumda, asıl alacağının kabul edilmeyen kısmı 25.000 TL'yi geçmeyen taraf, katılma yoluyla temyizden yararlanabilecektir (HMK m. 362/2).

başlayarak sekiz gün içinde temyiz yoluna başvurabiliyordu. 24.11.2016 tarih ve 6763 sayılı Kanun, temyize başvurma sınırı bakımından önemli bir değişiklik getirmiştir. Öyle ki bu kanunun 42. maddesine göre, HMK m. 362'de kabul edilen 25.000 TL tutarındaki değer sınırı 40.000 TL'ye yükseltilmiştir. Aynı Kanunun 5. maddesine göre ise, İş Mahkemeleri Kanunu'nda kabul edilen 5.000 TL tutarındaki değer sınırı da 40.000 TL olarak değiştirilmiştir. İş Mahkemeleri Kanunu'nda kabul edilen temyiz sınırının bir anda sekiz kat artırılması, iş uyuşmazlıklarına ilişkin verilen kararların önemli bir kısmının temyiz denetiminden yoksun kalmasına neden olacaktır. Taslak'ta ise kesinlik sınırına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu durumda ise Taslak m. 8/1 uyarınca göre kesinlik sınırı HMK m. 362/2'ye göre belirlenecektir.

Kanun koyucunun temyize başvurabilme hususunda koyduğu sınırlamalar, değer kıstası belirlemekten ibâret değildir. Öyle ki sulh hukuk mahkemesinin görevine giren davalarda verilen kararlar, merci tâyinine ilişkin kararlar, çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin kararlar, davanın görülmesine hukukî veya fiilî engellerin çıkması hâlinde davanın yargı çevresi içindeki bir başka mahkemeye nakline ilişkin kararlar ve geçici hukukî koruma kararlarına karşı temyiz yoluna başvurmak mümkün olamayacaktır (HMK m. 362/1).

İş Mahkemeleri Kanunu Taslağı ise bu konuda önemli bir düzenlemeye yer vermektedir. Öyle ki Taslağın 9. maddesinde bir özel hüküm getirilmekte ve iş yargısına ilişkin olarak bölge adliye mahkemesi tarafından verilecek bazı kararlara karşı temyiz yolu kapatılmaktadır. Bu çerçevede, 4857 sayılı İş Kanunu'na dayanılarak açılan iki dava bakımından temyiz yolunun kapatıldığı görülmektedir. Buna göre İş K. m. 20 çerçevesinde açılacak işe iade davası ile işveren tarafından toplu iş sözleşmesi veya işyeri düzenlemeleri uyarınca işçilere verilen disiplin cezalarının iptali talebiyle açılacak davalarda bölge adliye mahkemesi kararına karşı temyiz yoluna başvurmak mümkün olamayacaktır. Taslağın 9. maddesinde, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na dayanan davalar bakı-

mından ise daha geniş bir liste kabul edilmiştir. Bu bağlamda, iş kolu tespitine dair yetki tespit davaları (m. 5/2), genel kurul ve seçimlere itiraz davaları (m. 15/2), işyeri sendika temsilcisinin ve işyerinde çalışan sendika yöneticilerinin iş sözleşmesinin fesihine karşı açılacak davalar (m. 24/1 ve 5), işletme toplu iş sözleşmesi yapılacak işyerlerinin aranılan niteliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin uyuşmazlıklara ilişkin davalar (m. 34/4), bir işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinin (işkolu barajı) tespitinde Bakanlıkça her yıl ocak ve temmuz aylarında yayımlanan istatistiklerin gerçeğe uygun olmadığı gerekçesiyle açılan dava, toplu iş sözleşmesi yapma hususundaki tespite karşı yapılan itiraz (olumsuz yetki bildirimine itiraz) davası (m. 41/6), yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikasının yetkili olup olmadığının tespiti için açtığı dava (m. 43/4), toplu iş sözleşmesinin yorumu davası (m. 53/1), karar verilen veya uygulanmakta olan bir grev veya lokavtın kanun dışı olup olmadığının tespiti davasında (m. 71/1) bölge adliye mahkemesi tarafından verilecek karara karşı temyiz yoluna başvurmak mümkün olamayacaktır.

Maddenin gerekçesinde, sayılan hâllerde temyiz yolunun kapatılmasının nedeni, bu davaların daha çabuk kesinleşmesinde yarar bulunması ve Yargıtay'ın iş yükünün hafifletilmesi olarak açıklanmaktadır. Öncelikle gerekçede, bu davaların daha çabuk kesinleşmesinde nasıl bir yarar bulunduğu açıklanmış değildir. Ayrıca kanaatimizce temyiz yolunun kapatılması noktasında "Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması" bir amaç olarak ortaya konulmamalıdır. Kanaatimizce temyiz yolu kapatılırken, kanun yollarına başvurulmasının âdil yargılanma hakkı kapsamındaki "hak arama özgürlüğü"nü bir parçası olduğu¹⁴⁴ gözönüne alınarak bir değerlendirme yapılması gerekmekte olup; eğer bu bağlamda istinaf ile yeterince etkin korumanın sağlanacağı sonucuna varılacak ise temyiz yolunun kapatılması uygun olacaktır. Bir başka anlatımla,

¹⁴⁴Bu yönde bkz. Alangoya, Yavuz, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m. 427 Hükümü İle Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkânı", 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, TBB Yayınları, Ankara 2004, s. 17 vd.

Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması yalnızca bir sonuç olup, "amaç" olarak benimsenmemelidir¹⁴⁵.

Sonuç Yerine

20.07.2016 tarihinde yeterli sayıda olmasa da, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte, medenî yargı sistemimiz "sınırlı (dar) istinaf" ile tanışmıştır. İstinaf incelemesinin kural olarak taraflarca ileri sürülen sebepler ile sınırlı olarak gerçekleştirilmesi ve kural olarak istinaf aşamasında yeni dava malzemesinin ileri sürülebilmesi, bu sistemin temel özelliklerindedir.

Bölge adliye mahkemeleri 20.07.2016 tarihinde faaliyete geçmelerine rağmen, ilk derece mahkemelerinin 20.07.2016 tarihinden önce verdikleri nihâi kararlar bakımından eski kanun yolu sistemi uygulanmaya devam edeceği unutulmamalıdır.

Faaliyete geçecek bölge adliye mahkemesi sayısının 15 olacağı beklenir iken, HSYK'nın 29.02.2016 tarih ve 53 no'lu kararı ile bu sayı 7'ye düşürülmüştür. İstinafta hem vakıa hem hukukî denetim yapılacağı düşünülürse, yedi bölge adliye mahkemesinin bu iş yükü altında gerekli incelemeyi sağlıklı bir şekilde yapabileceğini savunmak kanaatimizce mümkün değildir. Ayrıca bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresine birçok ilin dâhil olması, bir yandan âdil yargılama hakkının unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkını oldukça zorlaştıracaktır. Ayrıca bu durum, doğrudanlık ilkesi, hukukî dinlenilme hakkının tam olarak sağlanması vb. bakımlardan da düşündürücüdür.

İş mahkemelerinin verecekleri usûle veya esa-

sa ilişkin nihâi kararlara karşı istinaf yoluna kural olarak başvurulabilecektir. Bu noktada, malvarlığına ilişkin davalarda verilen kararlar bakımından kanun koyucu bir değer sınırı belirlemiş ve ancak bu sınır aşılsa istinafa başvurulabileceğini kabul etmiştir. Bu sınır, HMK m. 341/2'de 1.500 TL olarak tespit edilmiş iken, İş Mah. K. m. 8/1'de bu sınır 1.000 TL olarak düzenlenmiştir. İş mahkemelerinin malvarlığına ilişkin olmayan kararlarına karşı ise herhangi bir sınırlama olmaksızın istinaf yolu açıktır. Yine iş mahkemesinin ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz talebinin reddine ilişkin kararlarına karşı da istinafa başvurulabilecektir. Nihâyet iş mahkemesinin ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz talebinin kabulüne ilişkin kararına karşı yalnızca itiraz edilebilecek; buna karşılık itiraz üzerine verilen karar hakkında yine istinaf başvurusunda bulunulabilecektir.

İstinafa başvurma süresi HMK m. 345/1'de iki hafta olarak belirlenmiş iken, İş Mah. K. m. 8/2'de bu süre 8 gün olarak düzenlenmiştir. Yine HMK m. 345/1'e göre süre "tebliğ" ile başlar iken, İş Mah. K. m. 8/1'de bu sürenin karar yüzü karşı verilmişse tefhim, tarafların yokluklarında verilmişse tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı öngörülmüştür. Kanunda sürenin "tefhim"den itibaren işlemeye başlatılması, uygulamada kanunî temelden yoksun olan "süre tutum dilekçesi" verilmesi ve hattâ bunun yerleşik olarak uygulanmasına neden olmuştur. Altı önemle çizilmelidir ki, süre tutum dilekçesinin hiçbir kanunî temeli bulunmamaktadır. Bu noktada yapılması gereken, kanunda yer alan "tefhim" ibaresinin, "ilk derece mahkemesinin nihâi kararının, gerekçeler de dâhil olmak üzere tüm unsurlarıyla tefhimi" şeklinde yorumlanmasıdır. Bu noktada Taslağın 8/2. maddesinde sürenin tebliğ tarihinden başlatılması yerinde olmuştur.

Yargıtay birçok kararında "İş Mahkemeleri Kanunu'nda katılma yoluyla temyize ilişkin bir düzenlemenin mevcut olmadığı"ni gerekçe göstererek iş yargısında katılma yoluyla temyizi kabul

¹⁴⁵Doktrinde Tanrıver de 5235 Sayılı Kanun henüz kanunlaşmadan kaleme aldığı makalesinde, Tasarının genel gerekçesinde istinaf mahkemelerinin teşkilinin gerekçelerinden biri olarak Yargıtay'ın iş yükünün azaltılmasının gösterildiğini, oysa istinaf yargılamaındaki amacın bir mahkemenin iş yükünün azaltılması değil, güvenceli adaleti temin etmek olduğunu haklı bir şekilde ifade etmektedir. Bkz. Tanrıver, s. 155.

etmemektedir. Oysa İş Mah. K. m. 15 uyarınca, bu kanunda açıklık bulunmayan hâllerde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanacak olup; HUMK m. 433/2'de de katılma yoluyla temyiz düzenlenmektedir. Kanunun bu açık hükmü karşısında Yargıtay'ın bu görüşünün doğru olmadığı kanaatindeyiz. İstinaf bakımından da İş Mah. K. m. 15 uyarınca katılma yoluyla istinafi düzenleyen HMK m. 348 iş yargısında da uygulanmalı, iş yargısında katılma yoluyla istinafa başvurmak mümkün olmalıdır.

İstinaf incelemesi, kamu düzeni haricinde, kural olarak tarafların ileri sürecekleri sebepleri ile sınırlı olarak gerçekleştirilecektir. Bu nedenle, istinafa başvuru dilekçelerinin hazırlanmasında büyük bir titizlik gösterilmeli ve istinaf sebebi teşkil edebilecek hususlar mutlaka iyice araştırılmalıdır. Bununla birlikte kamu düzeninden olan hususların re'sen dikkate alınacak olması, İş Hukuku'nun kamu düzenine ilişkin birçok hüküm barındırması nedeniyle iş yargısı bakımından özellikle önemlidir.

HMK m. 356'da açıkça ifâde edildiği üzere, istinaf yargılaması kural olarak duruşmalı olarak gerçekleştirilecektir. HMK m.352 ile 353/1 (a) ve (b)'de düzenlenen hâller haricinde, istinaf yargılamasında inceleme "duruşmalı" olarak gerçekleştirilecektir.

İstinaf incelemesi sonunda bazı önemli usûlî hata veya eksikliklerin bulunduğunu tespit eden bölge adliye mahkemesi, HMK m. 353/1 (a) hükmü uyarınca, davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verecektir. Bu maddede sayılan sebeplerden biri de, tarafların gösterdikleri deliller hiç toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olmasıdır. Kanaatimizce bölge adliye mahkemeleri, dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ihtimaline, bu sebebi dar şekilde yorumlayarak başvurmalılar, bunun yerine ise mümkün oldukça "yeniden karar verme" yolunu tercih etmelidirler

İstinafın yürürlüğe girmesiyle birlikte temyiz, bölge adliye mahkemeleri tarafından verilen kararlar üzerinde hukukî denetimin gerçekleştirildiği kanun yolu niteliğini kazanmıştır. Kanun koyucu, HMK m. 362'de temyiz edilebilen kararlar bakımından bazı sınırlamalar öngörmüştür. Bu bağlamda ilk olarak, temyiz için de bir "değer sınırı" belirlenmiştir. Öyle ki HMK m. 362/1 (a) uyarınca, miktar veya değeri 25.000 TL'yi geçmeyen (bu tutar dâhil) davalarda verilen bölge adliye mahkemesi kararları kesin nitelikte olacaktır. Bu düzenleme, iş mahkemesi kararları bakımından da uygulama alanı bulacaktır. Taslağın 9. maddesinde ise bu hususa ilişkin olarak bir özel düzenleme daha yapılmış ve iş yargısına ilişkin olarak bölge adliye mahkemesi tarafından verilecek bazı kararlara karşı temyiz yolu kapatılmıştır. Bunun gerekçesi olarak ise, bu davaların daha çabuk kesinleşmesinde yarar bulunması ve Yargıtay'ın iş yükünün hafifletilmesi gösterilmiştir. Kanaatimizce temyiz yolunun kapatılması noktasında "Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması" bir amaç olarak ortaya konulmamalıdır. Çünkü kanun yollarına başvurulması âdil yargılanma hakkı kapsamındaki "hak arama özgürlüğü"nü bir parçası olup, değerlendirme hep bu bakış açısıyla gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, T. (2009). Medeni Usul Hukukunda İstinaf. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Alangoya, Y. (2004). "Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m. 427 Hükmü İle Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkânı". 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı. Ankara, 17 vd.
- Alangoya, Y./Yıldırım, M.K./Deren-Yıldırım, N. (2009). Medenî Usul Hukuku Esasları. 7. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Albayrak, A. (2016). Hukukta İstinaf Uygulaması. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınları.
- Ansay, S, Ş. (1960). Hukuk Yargılama Usulleri.

7. Bası. Ankara: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Arslan, R. (1977). Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi. Ankara: Turhan Kitabevi.
  - Atalı, M. (2007). Medeni Usul Hukukunda Davanın İhbarı. Ankara: Yetkin Yayınları.
  - Belgesay, M.R. (1939). Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi. İstanbul: İÜHF Yayınları.
  - Berki, Ş. (1958). Hukuk Muhakemeleri Usulü, Ankara.
  - Bilge, N. (1973). Medenî Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme. Ankara: AÜHF Yayınları.
  - Bilge, N./Önen, E. (1978). Medenî Yargılama Hukuku, 3. Bası, Ankara: AÜHF Yayınları.
  - Cadiet, L./Jeuland, E. (2006). Droit Judiciaire Privé, 5. Éd. Paris: Litec Editions.
  - Cuhe, P./Vincent, J. (1963). Précis De Procédure Civile, 13. Éd., Paris: Dalloz Editions.
  - Deren-Yıldırım, N. (2008). "Kanun Yollarına Dair Bazı Düşünceler". Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı VI, 3-17.
  - Deren-Yıldırım, N. (2003). "Teksif İlkesi Açısından İstinaf". İstinaf Mahkemeleri Uluslar arası Toplantı (7-8.03.2003), 267-284.
  - Deren-Yıldırım, N. (2006). "İstinafın Gerekçelenirilmesi ve İstinaf Sebepleri". Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan, 693-712.
  - Doğan-Yenisey, K. (2014). İş Hukukunun Emredici Yapısı. İstanbul: Beta Yayınları.
  - Guinchard, S./Ferrand, F. (2006). Procédure Civile: Droit Interne et Droit Communautaire. 28. Éd. Paris: Dalloz Editions.
  - Günay, C.İ. (2014). İş Mahkemeleri Kanunu Şerhi. Ankara.
  - Güzel, A./Okur, A.R./Caniklioğlu, N. (2014). Sosyal Güvenlik Hukuku. 15. Bası. İstanbul: Beta Yayınları.
  - Héron, J./ Le Bars, T. (2006). Droit Judiciaire Privé, 3. Éd. Paris: Montchrestien Editions.
  - Hohl, F. (2002). Procédure Civile, v. II, Bern: Staempfli Editions.
  - Julien, P./Fricero, N. (2003). Droit Judiciaire Privé, 2. Éd. Paris: LGDJ Editions.
  - Karslı, A. (2012). Medeni Muhakeme Hukuku Ders Kitabı. 3. Bası. İstanbul: Alternatif Yayınları.
  - Konuralp, H. (2003). "HUMK Tasarısına Göre İstinaf Derecesi". Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı (03-05.10.2003).
  - Konuralp, H. (2003). "Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usûl (Hukuk Davaları Açısından)". TBB Uluslar arası Toplantı (07-08.03.2003), s. 247 vd.
  - Konuralp, H./Hanağası, E. (2007). "Fransız Hukukunda İptal Amaçlı İstinaf Yolu". MİHDER. 2007/1, s. 13 vd.
  - Kuru, B. (2001). Hukuk Muhakemeleri Usulü, c. VI, 6. Bası, İstanbul: Demir-Demir Yayıncılık.
  - Kuru, B./Arslan, R./Yılmaz, E. (2012). Medeni Usul Hukuku. 23. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.
  - Kuru, B. (2016). İstinafa Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku. İstanbul: Legal Yayınları.
  - Kurucu, Oğuz (1994). İçtihatlarla İş Yargısı. Ankara.
  - Meraklı Yayla, D. (2014). Medenî Usul Hukuku'nda İstinaf Kanun Yolunda Yeniden Tahkikat Yapılması. Ankara: Yetkin Yayınları.
  - Mercimek, S. (2000). "İş Mahkemelerinden Verilen Nihai Kararlar Temyiz Edildiğinde Temyiz Dilekçesinin Karşı Tarafa Tebliği Gerekir mi?". ABD. 2000/2.
  - Namli, M. (2014). Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi. İstanbul: Beta Yayınları.

- Özbay, İ./Okumuş, N. (2009). "Kanun Yollarına İlişkin Son Değişiklikler ve Yargı Kararları Işığında Medeni Usul Hukukunda Katımlı Kanun Yolu", Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan,
- Özbek, M. (2003). "İş Mahkemelerinde Yürütülen Yargılamalarda Katılma Yoluyla Temyiz", Bilgi Toplumunda Hukuk: Ünal Tekinalp'e Armağan, 939-962.
- Özekes, M. (2004). "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi-Özellikle İstinaf", Legal HD. 23, 3103-3116.
- Özekes, M. (2009). "Hukuk Yargılamasında Süre Tutum Müessesesi Yoktur". Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan, s. 381 vd.
- Özekes, M. (2003). Medenî Usul Hukukunda Hukukî Dinlenilme Hakkı. Ankara.
- Özekes, M. (2016). 100 Soruda Medenî Usûl Hukukunda Yeni Kanun Yolu Sistemi: İstinaf ve Temyiz. 3. Bası. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Öztekin, S. (1987). "HUMK m. 427'deki Kesinlik Sınırının Temyiz Kanun Yolunun Amacı Bakımından Değerlendirilmesi ve Anayasa Mahkemesinin 20.1.1986 Tarihli Kararı". Hukuk Araştırmaları. 2, 62 vd.
- Öztekin, S. (2000). "Adalet Bakanlığı Üst Mahkemeler Hukuk Komisyonu Tarafından Hazırlanmış Olan Üst Mahkemeler Tasarısı". Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, 104-114.
- Pekcanıtez, H./Atalay, O./Özekes, M. (2015) Medenî Usûl Hukuku. 3. Bası. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Sungurtekin, M. (1990). Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi. Yargıtay Dergisi, 16, 475 vd.
- Tanrıver, S. (1995). "Adliye Mahkemeleri İle Üst Mahkemelerin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı İle İlgili Bazı Düşünceler". BATİDER. XVIII. 151-156.
- Tuncay, A. C./Ekmekçi, Ö. (2015). Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri. 17. Bası. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tutumlu, M. A. (2007). "İstinaf Yargılamasında Yeni Vakıa-Delil Getirme Yasağı ve İstisnaları". Terazi. S. 7.
- Umar, B. (1963). "Türk Medeni Usul Hukukunda İadei Muhakeme". İÜHFM, 1963/1-2, 261 vd.
- Umar, B. (2011). Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Üstündağ, S. (1977). Medeni Yargılama Hukuku-Kanunyolları ve Tahkim. 3. Bası. İstanbul: İÜHF Yayınları.
- Yıldırım, M.K. (2000). Hukuk Devletinin Gereği: İstinaf. İstanbul: Nesil Matbaacılık. 48/3.
- Yılmaz, E. (2005). İstinaf. 2. Bası. Ankara: Yetkin Yayınları.